

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในตอนนี้จึงจะกล่าวถึงการพัฒนาการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มาตรฐานการศึกษา การคัดเลือกนักศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเสนอเป็น 3 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

- 1.1 พัฒนาการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- 1.2 มาตรฐานการศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- 1.3 การคัดเลือกนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ตอนที่ 2 องค์ประกอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- 2.1 องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2.2 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 3.1 องค์ประกอบด้านสถานภาพส่วนตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 3.2 องค์ประกอบด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 3.3 องค์ประกอบด้านสถานภาพทางสังคมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - 3.3.1 สถานภาพทางสังคมของครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - 3.3.2 สภาพแวดล้อมภายในสถาบันการศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

012279

ตอนที่ 1   สถาบันอุดมศึกษา เอกชน

1.1 พัฒนาการสถาบันอุดมศึกษา เอกชน

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน หน้าที่ในการจัดการศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบและความควบคุมของรัฐ แต่ก็เปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระในการจัดการศึกษา แม้ว่าการจัดการศึกษาของฝ่ายเอกชนจะมีมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช¹ แล้วก็ตาม แต่ในระยะนั้นเป็นการจัดการศึกษาในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา ส่วนการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของฝ่ายเอกชนนั้นเริ่มต้นจากการจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาก่อน กล่าวคือ เริ่มมีการจัดตั้งวิทยาลัย-การค้า ของหอการค้าไทย เป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2483² สถาบันแห่งนี้รับผู้สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนในหลักสูตรการศึกษา 6 เดือนและ 2 ปี จัดสอนหลักสูตรทางคานธุรกิจ เนื่องจากในขณะนั้นขาดแคลนสถาบันที่จะให้ความรู้ทางคานธุรกิจการค้าแก่เด็กไทย มีนักศึกษาารวมประมาณ 300 คน โดยใช้ที่ทำการ ณ สำนักงานของหอการค้าไทย ตึกพาณิชย์ภัณฑ์ ถนนศรีอยุธยา สนามเสือป่า เมื่อเปิดสอนมาได้ 1 ปี ก็เกิดสงครามมหาเอเซียบูรพา วิทยาลัยการค้าต้องปิดตัวเอง เพราะรัฐบาลต้องการใช้สถานที่เป็นที่ตั้งสำนักงานประสานงานระหว่างไทยกับญี่ปุ่น การปิดดำเนินการดำเนินไปเป็นเวลา 22 ปี และโดยที่หอการค้าไทยได้พิจารณา

¹ สมบูรณ์ พรหมภาพ, ประวัติและปรัชญาการศึกษาไทย (กรุงเทพมหานคร: โอเคียนสโตร์, 2524), อ้างถึงใน เรณู ผลสวัสดิ์ และคณะ, "การศึกษาสาเหตุในการออกกลางคันของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย," รายงานการวิจัย (มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2528), หน้า 10.

² เรณู ผลสวัสดิ์, "กว่าจะได้เป็นมหาวิทยาลัย," วารสารวิทยาลัยการค้า 5(ธันวาคม 2527 - มีนาคม 2528): 2.

เห็นว่ามีการจัดสอนวิชาทางค่านธุรกิจการค่าถึงระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐ
แล้ว 2 แห่ง

ต่อมาในปี พ.ศ.2506 ทางหอการค้าไทย เห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 ประสบปัญหาไม่มีที่เรียนในระดับอุดมศึกษาเป็นจำนวนมาก เพราะ
มหาวิทยาลัยทุกแห่งจำกัดจำนวนรับนักศึกษา จึงจัดตั้งวิทยาลัยการค้าขึ้นใหม่ โดยใช้
ชื่อว่า " วิทยาลัยการพาณิชย์ " ตั้ง ณ ที่ทำการหอการค้าไทย เลขที่ 150 ถนน
ราชบพิธ กรุงเทพมหานคร รับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 โดยการสอบคัด
เลือก จัดการเรียนการสอนทางค่านธุรกิจ การจัดการศึกษาของวิทยาลัยการพาณิชย์
ในครั้งนี้เป็นการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา แม้ว่าจะยังไม่มีกฎหมายใด ๆ รองรับ
และต้องขึ้นอยู่กับกระทรวงศึกษาธิการ ในลักษณะของโรงเรียนราษฎร์ ภายใต้
พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พุทธศักราช 2497 ¹ และนับเป็นสถาบันอุดมศึกษา
เอกชนแห่งแรก ผู้สำเร็จการศึกษาในขณะนั้นไม่มีใครรับราชการ ทุกคนมุ่งไปทำงาน
ธุรกิจเอกชนหรือตั้งกิจการของตนเอง ดังนั้นจึงไม่มีปัญหาในค่านการเทียบวุฒิ ใน
ประกาศนียบัตรที่นักศึกษาได้รับ ก็จะระบุว่าได้เรียนครบตามหลักสูตร 4 ปี

ต่อมาในปี พ.ศ.2508 คณะรัฐมนตรีลงมติรับหลักการในการเปิดโอกาสให้
เอกชนจัดตั้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้น โดยให้ค่าเนินการสอนในระดับไม่เกิน
3 ปีแรกของมหาวิทยาลัยของรัฐ และให้อยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ
แบบโรงเรียนราษฎร์ ² และในปี พ.ศ.2512 จึงมีพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน
พ.ศ.2512 อนุญาตให้เอกชนจัดตั้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ โดยให้สถาน
ภาพของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งหมายความถึง มหาวิทยาลัย

¹ เรณู ผลสวัสดิ์, " กว่าจะได้เป็นมหาวิทยาลัย, " : 3.

² กุญชรী คำชาย, " การวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของวิทยาลัยเอกชนในการ
พัฒนาประเทศ, " หน้า 38.

สถานัน วิทยาลัยหรือสถานที่ที่บุคคลจักให้การศึกษาแก่นักศึกษาทุกองค์ รวมกันเกิน 7 คน ขึ้นไป¹ การจัดตั้งสถานันอุดมศึกษาเอกชนนั้น ผู้ขอจัดตั้งจะต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการของสถานัน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามเกณฑ์และการวางเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในหมวดมหาวิทยาลัย ในระยะเริ่มแรกของการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 มีวิทยาลัยเอกชนที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้ง รวม 6 แห่ง คือ วิทยาลัยการพาณิชย์ วิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต วิทยาลัยเกริก วิทยาลัยศรีปทุม และวิทยาลัยพัฒนา* และให้จัดสอนหลักสูตรระดับปริญญาตรีได้ในปี พ.ศ. 2514 เป็นที่น่าสังเกตว่า ก่อนหน้า พ.ศ. 2512 วิทยาลัยเอกชนบางแห่งได้ดำเนินการมากก่อนแล้ว เช่น วิทยาลัยกรุงเทพ เริ่มดำเนินการภายใต้ชื่อ โรงเรียนไทยเทคนิค เมื่อปี พ.ศ. 2505 วิทยาลัยเกริกเดิมเป็นโรงเรียนภาษาและอาชีพ และวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตเดิมเป็นโรงเรียนธุรกิจบัณฑิต² หลักสูตรในระยะเริ่มแรกของการอนุญาตให้จัดตั้งวิทยาลัยเอกชนทั้ง 6 แห่งนี้ ส่วนใหญ่เป็นไปทางค่านับบริหารธุรกิจ บัญชี และเศรษฐศาสตร์ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า ค่าใช้จ่ายถูกและมีผู้สนใจเรียนมาก เมื่อสำเร็จไปแล้วสามารถประกอบอาชีพได้³ ต่อมาในปี พ.ศ. 2516 วิทยาลัยการพาณิชย์ได้เปลี่ยนชื่อเป็น วิทยาลัยการค้า และโอนวิทยาลัยเอกชนจากความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการไปขึ้นอยู่กับกองวิทยาลัยเอกชน (กองสถานันอุดมศึกษาเอกชนในปัจจุบัน) สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย⁴

¹ กองสถานันอุดมศึกษาเอกชน, "พระราชบัญญัติสถานันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522," หน้า 2.

² ชนุ กุลชล, "อุปสรรคและข้อเสนอใหม่บางประการของการบริหารวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย," สภาการศึกษาแห่งชาติ 12 (สิงหาคม-กันยายน 2521): 32.

³ จารุบุตร เรื่องสุวรรณ, "ตลาดวิชา," สภาการศึกษาแห่งชาติ 3 (กันยายน 2512): 25.

⁴ เรณู บลสวัสดิ์, "กว่าจะได้เป็นมหาวิทยาลัย," : 7.

* ไหลมเล็กไปแล้ว เมื่อปี พ.ศ. 2520.

ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 4 (พ.ศ.2520 - 2524) และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 (พ.ศ.2525 - 2529) สำหรับระดับอุดมศึกษา รัฐมีนโยบายและแนวทางในการจัดการศึกษาโดยให้รัฐแบ่งการจัดการศึกษาให้เอกชนช่วยในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มากขึ้น ดังนั้นในปี พ.ศ.2522 จึงได้มีการประกาศพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชนขึ้นใช้แทนพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 ทั้งนี้เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินงานของวิทยาลัยเอกชนให้มากขึ้น โดยรัฐสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและขยายการศึกษาตามความสามารถ ดังจะเห็นได้จากในปีการศึกษา 2526 มีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนถึง 13 แห่ง คือ วิทยาลัยการค้า วิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาลัยเกริก วิทยาลัยเทคนิคสยาม วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต วิทยาลัยพายัพ (จังหวัดเชียงใหม่) วิทยาลัยแสงธรรม วิทยาลัยศรีปทุม วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเอเชีย-อาคเนย์ วิทยาลัยคณาสวัสดิ์ (จังหวัดมหาสารคาม) วิทยาลัยหัวเจียวและวิทยาลัยคริสเตียน มีนักศึกษารวมกันทั้งสิ้น 37,307 คน อาจารย์และบุคลากร รวม 1,922 คน ซึ่งสามารถแบ่งเบาภาระของแผ่นดินได้เป็นจำนวนเงินถึงปีละประมาณ 969,962,000.00 บาท ในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกไปรับใช้สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ¹ และในปีการศึกษา 2527 มีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพิ่มขึ้นในส่วนภูมิภาคอีก 2 แห่ง คือ วิทยาลัยวงษ์สวัสดิกุล (จังหวัดนครราชสีมา) และวิทยาลัยศรีโสภณ (จังหวัดนครศรีธรรมราช) รวมเป็น 15 แห่ง ส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ได้รับการรับรองมาตรฐานสาขาวิชาแล้วรวม 109 สาขาวิชา แบ่งออกเป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรี 85 สาขาวิชา ระดับอนุปริญญา 1 สาขาวิชา และระดับ

¹ กองสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, รายงานการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2526 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ประกายพรึก, 2528), หน้า 107 - 110.

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง 23 สาขาวิชา¹

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนหลายแห่งได้พัฒนาตนเองในด้านการจัดการศึกษาและขยายสาขาวิชาที่จัดการศึกษาเพิ่มขึ้นมากมาย จนสามารถที่จะพัฒนาถึงขั้นขออนุญาตเป็นมหาวิทยาลัยได้ ทั้งนี้สถาบันนั้น ๆ ต้องมีความพร้อมในด้านข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติที่กำหนดไว้ในกฎหมาย อาทิ ข้อมูล หลักสูตร นักศึกษา บุคลากรทั้งผู้สอนและฝ่ายบริการ ฝ่ายบริหาร ข้อมูลห้องสมุด ข้อมูลศูนย์วิจัย ข้อมูลศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทย ข้อมูลอาคารสถานที่ และโครงการพัฒนาวิทยาลัยฯ ระยะ 5 ปี² วิทยาลัยเอกชนที่มีความพร้อมและให้ยื่นขอเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรก คือ วิทยาลัยพณิชย ซึ่งต้องใช้เวลาดัง 2 ปี ในการขออนุญาตเป็นมหาวิทยาลัย และเพิ่งได้รับอนุมัติ และรับใบอนุญาตเป็นมหาวิทยาลัยพณิชย เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2527 นี้เอง และในวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2527 ก็มีวิทยาลัยเอกชนอีก 3 แห่ง ได้รับอนุมัติใบอนุญาตเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนได้ คือ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และมหาวิทยาลัยกรุงเทพ นับว่าเป็นประวัติศาสตร์แห่งการอุดมศึกษาในประเทศไทย ที่รัฐ โดยการจัดดำเนินการของกองสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทบวงมหาวิทยาลัย ได้อนุญาตให้มีมหาวิทยาลัยเอกชนเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนอีกหลายแห่งกำลังพัฒนาตนเองเพื่อการเลื่อนฐานะเป็นมหาวิทยาลัยต่อไป ทั้งนี้เพราะการเลื่อนฐานะเป็น "มหาวิทยาลัยเอกชน" นั้นเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นถึงระดับการพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ประการหนึ่งและแสดงถึงความสามารถในการจัดการอุดมศึกษาของเอกชนได้เป็นอย่างดี³

¹ สันติ พิลาศลักษณ์, "ทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการศึกษาคือในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน," โครงการวิจัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 2528, หน้า 1.

² เรณู ผลสวัสดิ์, "กว่าจะไต่เป็นมหาวิทยาลัย," : 9.

³ ทรงสรรค์ อุดมศิลป์, "ก้าวต่อไปของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน," อุดมศึกษาเอกชน 7 (ปีการศึกษา 2528 - 2529): 36.

ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย รวมทั้งหมด
18 แห่ง แต่ละแห่งมีคณะวิชาที่เปิดสอน ดังต่อไปนี้¹

<u>สถาบันอุดมศึกษาเอกชน</u>	<u>คณะวิชาที่เปิดสอน</u>
1. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	บริหารธุรกิจ นิเทศศาสตร์ บัญชี มนุษยศาสตร์ นิติศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์
2. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	บริหารธุรกิจ บัญชี เศรษฐศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์
3. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	บริหารธุรกิจ บัญชี เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์และมนุษยศาสตร์
4. มหาวิทยาลัยพายัพ	บริหารธุรกิจ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และพยาบาลศาสตร์
5. วิทยาลัยเกริก	บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และ ศิลปศาสตร์
6. วิทยาลัยศรีปทุม	บริหารธุรกิจ และนิติศาสตร์
7. วิทยาลัยเทคนิคสยาม	บริหารธุรกิจ นิติศาสตร์ (เฉพาะภาคสมทบ)

¹ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, อุดมศึกษาเอกชน 8
(ปีการศึกษา 2529 - 2530) : 8.

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนคณะวิชาที่เปิดสอน

8. วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ	บริหารธุรกิจ และประกันภัย
9. วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	บริหารธุรกิจ วิศวกรรมศาสตร์ (สาขาอิเล็กทรอนิกส์) และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
10. วิทยาลัยคณาษฎ์	บริหารธุรกิจ เกษตรศาสตร์ ศิลปศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และนิติศาสตร์
11. วิทยาลัยแสงธรรม	มนุษยศาสตร์ และศาสนศาสตร์
12. วิทยาลัยหัวเฉียว	พยาบาลศาสตร์
13. วิทยาลัยคริสเตียน	พยาบาลศาสตร์
14. วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์	พยาบาลศาสตร์
15. วิทยาลัยวงษ์วลิตกุล	บริหารธุรกิจ นิติศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์
16. วิทยาลัยศรีโสภณ	บริหารธุรกิจ และเศรษฐศาสตร์
17. วิทยาลัยรังสิต*	
18. วิทยาลัยรอยเอ็คมันท์*	

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทุกแห่ง มีภารกิจเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยของรัฐ คือ ภารกิจด้านการสอน การค้นคว้าวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการ

---

* ได้รับอนุญาตจัดตั้ง 25 มกราคม 2528 และยังไม่ได้รับอนุญาตให้เปิด
ดำเนินการรับนักศึกษา

ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย¹ จากการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในภารกิจของมหาวิทยาลัยตั้งแต่เริ่มแรกมีการพัฒนาขึ้นมาตามลำดับ หลายแห่งได้มีการเปิดสอนถึงระดับปริญญาโทแล้ว แต่ในขณะเดียวกันความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับรัฐบาลยังไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ศึกษาไว้ในรายงานการวิจัยเรื่อง ระบบอุดมศึกษาไทย ว่า "การดำเนินงานของทบวงมหาวิทยาลัยและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับวิทยาลัยเอกชนมีระเบียบและควบคุม ประสานงาน สามารถสรุปได้ว่า การดำเนินงานของรัฐบาลต่อวิทยาลัยเอกชนมี 2 ประการ ได้แก่ การควบคุมนโยบายและมาตรฐานวิชาการ ทั้งนี้เพราะเอกชนได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา รัฐบาลจึงจำเป็นต้องกำกับวิทยาลัยอย่างใกล้ชิด"² เพื่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาโดยเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ

1.2 มาตรฐานการศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นสถาบันสังคม ซึ่งมีหน้าที่หลักทางด้านการสร้างสรรค์จริยธรรมและความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อจะได้ใช้ความก้าวหน้าและความดีเด่นทางวิชาการให้บริการแก่สังคม ในด้านการผลิตบัณฑิตและการวิจัยค้นคว้า นั้น จำเป็นจะต้องเน้นประสิทธิภาพและคุณภาพของการให้บริการดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญ ผลผลิตจากสถาบันอุดมศึกษา เช่น บัณฑิต และผลการวิจัยค้นคว้ามักจะถูกประเมินจากบุคคลในวงการต่าง ๆ

¹ กองสถาบันอุดมศึกษาเอกชน, "พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522," หน้า 3.

² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการวิจัยเรื่องระบบอุดมศึกษาไทย (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2522), หน้า 90.

³ วิจิตร ศรีสอาน, "การรับรองมาตรฐานและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษา," หน้า 1.

ว่ามีคุณภาพได้มาตรฐานเพียงใด สิ่งที่เป็นหลักเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็คือ " มาตรฐานการศึกษา"¹

ในระยะเริ่มแรกของการพัฒนาระบบและสถาบันอุดมศึกษา มีการเน้นเรื่องมาตรฐานการศึกษามาโดยตลอด และการวัดมาตรฐานการศึกษาในยุคนั้นมักจะเน้นเรื่องคุณภาพของอาจารย์เป็นสำคัญ จนถึงกับมีคำกล่าวว่า " คณาจารย์ที่เก่งกล้าสามารถคือ จุดเริ่มต้นของการพัฒนาการของมหาวิทยาลัย " (Great teachers are the begining of university development)¹ และมักจะถือเกณฑ์ว่าถ้ามีคณาจารย์ที่ทรงคุณวุฒิที่พร้อมเพียงทั้งด้านปริมาณและคุณภาพแล้ว ก็เป็นที่เชื่อถือว่ามาตรฐานการศึกษาจะดีตามไปด้วย แนวความคิดนี้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางและสืบต่อมา สังเกตได้จากนักศึกษาที่ประสงค์จะศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาใด มักจะให้ความนิยมแก่สถาบันที่มีชื่อเสียง การมีชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยนั้นอาจจะเป็นที่รู้จักเพราะเป็นมหาวิทยาลัยเก่าแก่ แต่ถ้าวิเคราะห์ให้ลึกซึ้งจะพบว่าความมีชื่อเสียงและความเป็นที่นิยมของสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวข้องกับคุณภาพของคณาจารย์เสมอ เพราะความเชื่อมั่นในเรื่องคุณภาพของคณาจารย์นี้เองทำให้สังคมยอมรับ เสรีภาพทางวิชาการในการกำหนดหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัยในการที่จะกำหนดมาตรฐานการศึกษาขึ้นเอง ทั้งนี้เพราะสถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งรวมวิทยาการแขนงต่าง ๆ เสรีภาพทางวิชาการด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา จึงเป็นหลักประกันคุณภาพของการศึกษาระดับอุดมศึกษา แต่ทั้งนี้โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและความเป็นจริงในสังคม ดังนั้น ความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางวิชาการ และความรับผิดชอบในการสนองตอบต่อความต้องการของสังคมจึงเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องถือเป็นหลักในการจัดการศึกษา

¹ วิจิตร ศรีสอาน, " การรับรองมาตรฐานและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษา," หน้า 1.

² เรื่องเดียวกัน.

องค์ประกอบสำคัญของมาตรฐานการศึกษา

องค์ประกอบสำคัญของมาตรฐานการศึกษานั้น ถึงแม้จะเน้นคุณภาพของคณาจารย์เป็นสำคัญดังกล่าวแล้ว ปัจจุบันก็พิจารณาองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ด้วย กล่าวคือ ใ้ขยายครอบคลุมไปถึงปัจจัยอื่นที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ให้คณาจารย์ปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องตามความมุ่งหมายของการศึกษาด้วย เช่น วัสดุ อุปกรณ์ และอาคารสถานที่ เป็นต้น ในการประเมินมาตรฐานสถานบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยจึงมักครอบคลุมคำถาม 6 ประการ คือ ¹

1. มหาวิทยาลัยนั้น ๆ มีภารกิจอะไรบ้าง เป็นการประเมินทางค่านับหรือจุดมุ่งหมายและหน้าที่ของสถาบัน
2. มหาวิทยาลัยนั้น ๆ มีทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการกิจการตามปรัชญาของมหาวิทยาลัยที่ระบุไว้ในข้อ 1 หรือไม่เพียงใด เป็นการประเมินทางค่านับ คุณวุฒิ ประสบการณ์ และผลงานของคณาจารย์ ทรัพยากรทางการเงิน อุปกรณ์ อาคาร สถานที่ ห้องสมุด และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ตามสภาพความจำเป็นของการให้การศึกษาในสาขาวิชาการและวิชาชีพนั้น ๆ
3. หลักสูตรการศึกษามีคุณภาพและมาตรฐาน สอดคล้องกับปรัชญาของสถาบันเพียงใด เป็นการประเมินหลักสูตรและประสิทธิภาพของการสอน
4. ระบบบริหารและบริการด้านต่าง ๆ มีประสิทธิภาพเพียงพอและเหมาะสมสำหรับการดำเนินการกิจการเพียงใด เป็นการประเมินระบบการจัดการศึกษาในแง่รูปแบบและโครงสร้างระบบบริหาร ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการของบุคลากรหลัก กลุ่มต่าง ๆ เช่น คณาจารย์และนักศึกษา รวมทั้งระบบการบริหารงานบุคคล
5. กิจการนักศึกษา และการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัยสัมพันธ์กับปรัชญาและภารกิจของมหาวิทยาลัยนั้น ๆ หรือไม่เพียงใด เป็นการประเมินกิจกรรม

¹ วิจิตร ศรีสอาน, " การรับรองมาตรฐานและวิทยฐานะสถานบันอุดมศึกษา," หน้า 2 - 3.

เสริมหลักสูตร บริการทางค่านแนะแนว หอพัก สวัสดิการอื่น ๆ รวมทั้งวินัยนักศึกษาด้วย

6. สัมฤทธิผลทางการศึกษาของนักศึกษาและของสถาบันเป็นที่น่าพอใจหรือไม่
เพียงใด เป็นการประเมินผลงานทางการศึกษาของนักศึกษา และผลการวิจัยค้นคว้า
ของสถาบัน

จากคำถามดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าองค์ประกอบของมาตรฐานการ
ศึกษามีหลายองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของคนและคุณภาพของสิ่งของ รวมทั้งระบบ
การจัดการด้วย เติมเต็มเน้นคุณภาพของคนทางค่านคณาจารย์ โดยถือว่าเป็นผู้คลมบันดาล
มาตรฐานการศึกษา ในปัจจุบันได้คำนึงถึงนักศึกษาเป็นตัวการสำคัญทางค่านมาตรฐานการ
ศึกษาคด้วย ในระบบที่มีการแข่งขันกันรับโอกาสทางอุดมศึกษาจนถึงกับต้องมีการจัดวางหลัก
เกณฑ์และวิธีการคัดเลือกนักศึกษากันอย่างพิถีพิถัน คุณภาพของนักศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบ
สำคัญของมาตรฐานการศึกษาอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ เมื่อมหาวิทยาลัยคัดเลือกได้ผู้เรียนดี
เข้าไปศึกษา คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาก็จะติดตามไปด้วย หรือเป็นการไม่ยากที่จะ
ส่งเสริมให้มีมาตรฐานการศึกษาที่ตามปณิธานที่ตั้งไว้ เกณฑ์มาตรฐานที่ถือเป็นหลักได้โดย
ทั่วไปก็คือ คุณภาพของคณาจารย์และนักศึกษาซึ่งนับเป็นองค์ประกอบสำคัญของมาตรฐาน
การศึกษา

เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

โดยที่การรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
จะต้องเป็นไปตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พุทธศักราช
2522 ซึ่งกล่าวไว้ว่า " สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะให้ประกาศนียบัตร อนุมัติ
ปริญญา หรือประกาศนียบัตรบัณฑิต ในสาขาวิชาที่มีการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
ได้ เมื่อรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสถาบันได้รับรองมาตรฐานการศึกษาใน
สาขาวิชาที่มีการสอนนั้น... " ¹ ฉะนั้น เพื่อประโยชน์ในการรับรองและรักษาไว้ซึ่ง

¹ กองสถาบันอุดมศึกษาเอกชน, " พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
พ.ศ. 2522, " หน้า 17.

มาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยโดยคำแนะนำของ คณะกรรมการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้ออกประกาศทบวง ว่าด้วยเกณฑ์มาตรฐาน การศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งประกาศทบวงนี้เรียกว่า

" เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาในระดับที่ไม่สูงกว่าปริญญาตรี สำหรับสถาบันอุดมศึกษา เอกชน พ.ศ.2527 " ¹ โดยให้ใช้เกณฑ์มาตรฐานนี้ในการพิจารณาประเมินคุณภาพ การจัดการศึกษาในสาขาวิชาการต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

เกณฑ์มาตรฐานนี้ประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐาน การศึกษา อันได้แก่ การบริหารงานทางวิชาการ บุคลากร หลักสูตร การเรียน การสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา ห้องสมุด อุปกรณ์การศึกษา ห้องปฏิบัติการ ทดลอง พื้นที่สำหรับการฝึกงาน และอาคารสถานที่ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานทางวิชาการ จะต้องจัดให้มีคณะกรรมการประจำ คณะ และการจัดระบบบริหารงานในคณะ ตามนัยมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522

2. บุคลากร จะต้องจัดให้มีบุคลากรและส่วนที่เกี่ยวกับบุคลากร ดังนี้

2.1 หัวหน้าสาขาวิชาหรือภาควิชา จะต้องเป็นอาจารย์ประจำ มีวุฒิปริญญาโทหรือเทียบเท่าขึ้นไป และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสาขานั้น ๆ ถ้ามีวุฒิ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จะต้องเป็นปริญญาตรีในสาขานั้น และมีประสบการณ์การ สอนในสาขานั้นในระดับอุดมศึกษาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

---

¹ ทบวงมหาวิทยาลัย, " ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่องเกณฑ์ มาตรฐานการศึกษาในระดับที่ไม่สูงกว่าปริญญาตรี สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2527, " หน้า 1 - 4. (เอกสารอักษรณ์)

2.2 อัตราส่วนอาจารย์ประจำต่อนักศึกษา จะต้องม้ออัตราส่วน
อาจารย์ประจำต่อนักศึกษาในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา ดังนี้

- 1) กลุ่มสาขาวิชานิติศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 1 : 50
- 2) กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์
และกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 1 : 24
- 3) กลุ่มสาขาวิชาเกษตรศาสตร์
วนศาสตร์และการประมง ไม่น้อยกว่า 1 : 20
- 4) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์-
ธรรมชาติ วิศวกรรมศาสตร์
และสถาปัตยกรรมศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 1 : 16
- 5) กลุ่มสาขาวิชาประยุกต์ และ
วิจิตรศิลป์ ไม่น้อยกว่า 1 : 10
- 6) กลุ่มสาขาวิชาแพทยศาสตร์และ
วิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ไม่น้อยกว่า 1 : 8

อัตราส่วนดังกล่าวข้างต้น เป็นการคิคอัตราส่วนต่อหัวจริงของ
อาจารย์ที่มีคุณวุฒิตรงตามสาขาวิชาที่สอน

2.3 อัตราส่วนอาจารย์ประจำกับอาจารย์พิเศษต่อนักศึกษา
จะต้องม้ออัตราส่วนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของอัตราส่วนตามกลุ่มสาขาวิชา ในข้อ 2.2

สภามันอุดมศึกษาเอกชนโคที่ไ้รับอนุญาตให้จ้กตั้งแล้วและไ้ระบุ
หรือมิไ้ระบุอัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาไว้ในข้อกำหนด ให้สภามันอุดมศึกษาเอกชน
นั้นพยายามปรับอัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา ให้เป็นไปตามข้อ 2.2 และข้อ 2.3
ภายในปี พ.ศ.2529

2.4 อัตราส่วนคุณวุฒิอาจารย์ประจำ ควรมีอัตราส่วนคุณวุฒิอาจารย์ประจำระดับปริญญาตรี : สูงกว่าระดับปริญญาตรี ระหว่าง 1 : 1 ถึง 1 : 2 ภายในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 6 (พ.ศ.2530-2534)

2.5 ภาระการสอนของอาจารย์ประจำ ควรให้อาจารย์ประจำ มีภาระการสอน ดังนี้

1) หัวหน้าสาขาวิชา	สอนไม่เกิน 9 หน่วยกิต
2) อาจารย์ที่สอนภาคทฤษฎี	สอนไม่เกิน 15 หน่วยกิต
3) อาจารย์ที่สอนภาคปฏิบัติ	สอนไม่เกิน 25 หน่วยกิต

2.6 การคิดหน่วยกิต

1) รายวิชาที่ใช้เวลาบรรยาย (ภาคทฤษฎี) หรืออภิปรายปัญหา 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตลอดหนึ่งภาคการศึกษาปกติ ไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมง ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

2) รายวิชาที่ใช้เวลาฝึกหรือทดลอง (ภาคปฏิบัติ) 2 หรือ 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ตลอดหนึ่งภาคการศึกษาปกติ ระหว่าง 30 ถึง 45 ชั่วโมง ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

3) การฝึกงานหรือการฝึกภาคสนาม (ภาคฝึกงานอาชีพ) ที่ใช้เวลาฝึก 3 ถึง 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตลอดหนึ่งภาคการศึกษาปกติ ระหว่าง 45 ถึง 90 ชั่วโมง มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

2.7 เจ้าหน้าที่ จะต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่พอเพียงที่จะดำเนินการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น

3. หลักสูตร จะต้องดำเนินการหลักสูตรให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของทบวงมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งมีแผนกำหนดการศึกษาและแผนการบริหารหลักสูตรด้วย

4. การเรียนการสอน จะต้องจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรที่ทบวงมหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบแล้ว

5. การวัดและประเมินผลการศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลการศึกษาตามที่ระบุในข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น และให้เป็นไปตามมติคณะกรรมการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังนี้

1) กรณีสาขาวิชาใดได้รับอนุญาตให้เปิดสอนแล้ว และยังไม่ได้รับรองมาตรฐานการศึกษา หรือได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาโดยมีเงื่อนไขให้มีคณะกรรมการสอบไล่ภายนอกสาขานั้น ทำหน้าที่ติดตามการวัดและประเมินผล การสอน

2) กรณีสาขาวิชาใดได้รับอนุญาตให้เปิดสอนแล้ว และได้รับรองมาตรฐานการศึกษาโดยไม่มีเงื่อนไข และมีผู้สำเร็จการศึกษาไม่น้อยกว่า 3 ปีการศึกษา ให้ยกเลิกคณะกรรมการสอบไล่ภายนอกสาขาวิชานั้น

3) ให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจัดส่งสรุปผลสอบทุกภาคการศึกษามายังทบวงฯ หลังจากประกาศผลการสอบเสร็จสิ้นแล้วภายในไม่เกิน 30 วัน และให้รวบรวมเค้าโครงการสอน ตลอดจนข้อสอบของแต่ละรายวิชาไว้ที่วิทยาลัย เพื่อการติดตามประเมินผลของคณะกรรมการรับรองมาตรฐานการศึกษาสาขาวิชาต่าง ๆ ด้วย

4) กรณีสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะกรรมการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ใดมีมติเกี่ยวกับเรื่องการวัดและประเมินผลการศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ ว่า ให้เลือกใช้ระบบร้อยละหรือระบบหน่วยกิตเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น

6. ห้องสมุด จะต้องจัดให้มีห้องสมุด บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ ทำรายเรียน หนังสืออ้างอิง ที่นั่ง ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างเพียงพอ ดังนี้

1) ต้องมีบรรณารักษ์ซึ่งมีวุฒิน้อยปริญญาตรีทางบรรณารักษศาสตร์ และเจ้าหน้าที่อย่างเพียงพอ และอำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพให้แก่คณาจารย์ และนักศึกษา

2) ปริมาณหนังสือ สิ่งพิมพ์ และโสตทัศนวัสดุในห้องสมุดที่จะต้องเก็บรวบรวมเพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ในแต่ละสาขาวิชาที่เปิดสอนอย่างน้อยต้องมีตำราเรียน และหนังสืออ้างอิง วิชาละ 1 ชื่อเรื่อง ๆ ละอย่างน้อย 2 เล่ม ทั้งนี้จะต้องมีจำนวนทั้งหมดไม่น้อยกว่า 10 เท่าของจำนวนนักศึกษา

3) ห้องสมุดต้องกว้างขวางพอ เจียบสงบ และให้มีอัตราส่วนที่หนึ่ง 1 ที่คือนักศึกษาไม่เกิน 10 คน

7. อุปกรณ์การศึกษา ต้องจัดให้มีอุปกรณ์การสอนทั่วไปประจำห้องบรรยาย ห้องเรียนต่าง ๆ และอุปกรณ์พื้นฐานสำหรับการสอนแต่ละสาขาวิชาครบถ้วน ความหลักสูตรและเพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเข้าเรียนแต่ละครั้ง

8. ห้องปฏิบัติการทดลอง จะต้องจัดให้มีห้องปฏิบัติการทดลองที่มีประสิทธิภาพพออย่างดีให้นักศึกษาได้ใช้เพียงพอเพียง

9. พื้นที่สำหรับฝึกงาน จะต้องจัดให้มีพื้นที่สำหรับฝึกงานให้เพียงพอแก่นักศึกษา

10. อาคารสถานที่ ต้องจัดให้มีห้องทำงานของคณาจารย์ ห้องเรียนของนักศึกษามีสภาพและบรรยากาศเหมาะสมกับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ตลอดจนอาคารสถานที่อื่นจำเป็น โดยต้องจัดให้เพียงพอ ถูกสุขลักษณะ

ในกรณีจำเป็นที่ไม่อาจอนุโลมตามเกณฑ์มาตรฐานนี้ได้ทั้งหมด หรือมิได้ระบุไว้ในประกาศพวงนี้ ให้คณะกรรมการรับรองมาตรฐานการศึกษาพิจารณา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นกรณีไป

คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น มีคณะกรรมการรับรองมาตรฐานการศึกษาและคณะกรรมการสอบไล่วางนอก การแต่งตั้งคณะกรรมการแต่ละชุดเป็นไปตามพระราชบัญญัติและหลักเกณฑ์ ซึ่งกำหนดไว้เกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้สถาบันปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการ

มาตรฐานการศึกษา เสนออีกทั้งเป็นการพัฒนามาตรฐานของสถาบันให้ดียิ่งขึ้น¹ และ
 คงได้กล่าวมาแล้วว่า เอกชนได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา
 เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจัดการศึกษาได้มาตรฐานเท่าเทียมกับสถาบันอุดมศึกษา
 ของรัฐ รัฐจึงจำเป็นต้องควบคุมมาตรฐานทางวิชาการอย่างใกล้ชิด และเพื่อให้
 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทุกแห่งจัดการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ซึ่งได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับ
 ของสังคม สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพทั้งความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพ ออก
 ไปรับใช้สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังรายงานผลการวิจัยเรื่อง ทักษะของหัวหน้า
 งานที่มีต่อบัณฑิตที่จบจากวิทยาลัยเอกชน² พบว่า หัวหน้างานส่วนมาก เชื่อว่าคุณภาพ
 ของนักศึกษาที่เรียนในวิทยาลัยเอกชน คุณภาพและความน่าเชื่อถือของอาจารย์ที่สอน
 ตลอดจนหลักสูตรสาขาวิชาวิชานิติและบริหารธุรกิจที่เปิดสอนอยู่ในวิทยาลัยเอกชนต่าง ๆ
 จะไม่ด้อยไปกว่ามหาวิทยาลัยของรัฐ สำหรับค่านมาตรฐานการศึกษา หัวหน้างานส่วน
 มากเชื่อว่ามาตรฐานการศึกษาของแต่ละวิทยาลัยมีความแตกต่างกัน บางวิทยาลัยมี
 มาตรฐานดีเท่าเทียมกับมหาวิทยาลัยของรัฐ นอกจากนี้หัวหน้างานส่วนมากยังเชื่อว่า
 ความรู้และความสามารถของบัณฑิตที่จบจากวิทยาลัยเอกชนไม่แตกต่างจากคนจบจาก
 มหาวิทยาลัยของรัฐ มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานเช่นเดียวกัน สำหรับค่านการ
 ประเมินผลการปฏิบัติงานของบัณฑิต ส่วนมากจะอยู่ในเกณฑ์ที่ดีและดีมาก และมีลักษณะ
 เคนบางประการ เช่น ความรอบรู้ในงานที่ทำ ความรับผิดชอบและติดตามงานจน
 ลุล่วง ความเชื่อถือได้ในงานที่ทำ การเอาใจใส่หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การรักษา
 ระเบียบและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา การช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน ความ
 ซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ ความขยันหมั่นเพียร และการมีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

¹ นิยม วาจนนท์, รายงานการสัมมนาเรื่องการรับรองวิทยฐานะ
 และมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน, หน้า 62. (อัครสำเนา)

² บุญรอก วุฒิสาสตร์กุล และเรื่องโรจน์ สุชะวีริยะ, "ทักษะของ
 หัวหน้างานที่มีต่อบัณฑิตที่จบจากวิทยาลัยเอกชน," โครงการวิจัยของมหาวิทยาลัย
 กรุงเทพฯ 2527, บทคัดย่อ.

เมื่อเทียบความรู้ความสามารถกับผู้จบจากมหาวิทยาลัยของรัฐแล้ว หัวหน้างานส่วนมากเห็นว่ามีความรู้ความสามารถพอ ๆ กัน จากรายงานการวิจัยดังกล่าวย่อมเป็นที่ประจักษ์ว่า มาตรฐานการศึกษาและคุณภาพของบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นที่รับรองของทางราชการและภาคธุรกิจเอกชนเช่นเดียวกับผู้สำเร็จจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

1.3 การคัดเลือกนักศึกษา

จำนวนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่งที่รับได้ จะต้องเป็นไปตามที่ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัย และมีระบุไว้ในข้อกำหนดซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยอนุญาต โดยพิจารณาถึงความพร้อมของสถาบันในค่านักเรียน อุปกรณ์การศึกษา อาคาร สถานที่ ห้องสมุด สภาพแวดล้อมและสิ่งอื่น ๆ ที่มีผลต่อมาตรฐานและการจัดการศึกษาของสถาบันนั้น ๆ¹ แต่อย่างไรก็ตามจำนวนนักศึกษาที่นิยมสอบเข้าศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในแต่ละปีก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามลำดับและมีแนวโน้มที่จะมีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้จากสถิติจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เข้าใหม่ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตั้งแต่ปีการศึกษา 2523 ถึงปีการศึกษา 2528 เป็นดังนี้²

¹ ทบวงมหาวิทยาลัย, รายงานสถานภาพวิทยาลัยเอกชน ปีการศึกษา 2520 (กองสถาบันอุดมศึกษาเอกชน, 2523), หน้า 23.

² กองสถาบันอุดมศึกษาเอกชน, "จำนวนนักศึกษาเข้าใหม่ นักศึกษาทั้งหมดและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน," (เอกสารอัครสำเนา)

<u>ปีการศึกษา</u>	<u>จำนวนนักศึกษาที่เข้าใหม่</u>
2523	7,926
2524	8,591
2525	9,269
2526	10,853
2527	13,489
2528	13,835

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้าเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี ไว้ดังต่อไปนี้¹

1. เป็นผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือประกาศนียบัตรอื่นที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่า

2. เป็นผู้ที่ไม่มียโรคติดต่อร้ายแรง โรคที่สังคมรังเกียจ และโรคที่จะเบียดเบียนหรือชักขวางต่อการศึกษา และแพทย์มีความเห็นว่ามีสภาพเหมาะสมที่จะเข้าศึกษาได้

3. ไม่เป็นผู้ที่มีความประพฤติเสื่อมเสียร้ายแรง

สำหรับการคัดเลือกนักศึกษานั้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่งจัดสอบและทำการคัดเลือกเอง และจะกระทำหลังการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐ ผู้ที่สอบคัดเลือกได้จะต้องผ่านการสขขข้อเขียนหรือและการสอบสัมภาษณ์ วิชาที่สอบได้แก่

¹ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, "กำหนดการรับนักศึกษาใหม่ ปีการศึกษา 2529 ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน," อุดมศึกษาเอกชน 8 (ปีการศึกษา 2529 - 2530) : 8 - 13.

วิชาที่เป็นวิชาพื้นฐานต่อไปนี้ คือ วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และ สังคมศึกษา ถึงแม้ว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะได้รับความเป็นอิสระและเสรีภาพในการคัดเลือกนักศึกษาก็ตามแต่ก็ได้อ้างอิงตามอันแน่วแน่ในค่านิยมของบัณฑิต เพื่อให้ได้ คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ซึ่งจากรายงานผลสรุปการสัมมนาผู้บริหารสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน¹ ได้กล่าวถึงนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ในค่านิยมของบัณฑิตเพื่อให้ได้คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ไว้ดังนี้

1. คุณภาพ ความสามารถทางด้านวิชาชีพและทางวิชาการ
2. คุณธรรม ซึ่งจะช่วยให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
3. บัณฑิตควรปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสังคม โดยไม่เสียเอกลักษณ์ของตน
ตามที่ได้รับการศึกษามาจากแต่ละสถาบัน
4. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรควบคุมมาตรฐานการศึกษา มิใช่มุ่งเฉพาะ
ปริมาณเท่านั้น
5. บัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรมีคุณภาพเท่าเทียมกับบัณฑิต
ของรัฐ
6. ช่วยให้มีบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นที่ยอมรับของสังคม โดย
การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ ผนววมหาวิทยาลัย, รายงานสรุปผลการสัมมนาผู้บริหารวิทยาลัยเอกชน
ณ โรงแรมรถไฟ จังหวัดเชียงใหม่ 16 - 19 พฤศจิกายน 2518, หน้า 16.

ตอนที่ 2 องค์ประกอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจอย่างมากในวงการศึกษายุคใหม่เพราะประสิทธิผลทางการศึกษานั้นสามารถวัดได้จากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและจากการศึกษาของนักจิตวิทยา และนักการศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้นไม่ขึ้นอยู่ความสามารถทางค่านสติปัญญาแต่เพียงอย่างเดียว ยังมีองค์ประกอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับสติปัญญาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น สถานภาพทางเศรษฐกิจ - สังคม สภาพแวดล้อม ความสนใจ เจตคติที่มีต่อสถาบันวิชาที่เรียน และอาจารย์ผู้สอน¹ เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดี มิใช่เกิดจากการสอนของครูเท่านั้น ขบวนการของนักเรียนหรือคุณลักษณะส่วนตัว สิ่งแวดล้อมทางบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูผู้สอน ผู้ปกครอง และเพื่อน ๆ ก็มีหน้าที่ส่งเสริมสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน และถ้าหากสิ่งเหล่านี้กลายเป็นอุปสรรคในการเรียนของนักเรียนคนใดก็จะทำให้ผู้นั้นไม่สามารถจะใช้ความรู้ ตลอดจนความสามารถและศักยภาพของตนได้เต็มที่เท่าที่ควร²

อรุณ จันทวานิช³ ได้สร้างโมเดลองค์กำหนดผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนไว้ว่า ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมกับคุณภาพการจัดการศึกษาใน

¹ Anne Anastasi, Psychological Testing, p. 430.

² สุข เกษชัย, " การศึกษาค้นคว้าที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นคน " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2506), หน้า 2.

³ อรุณ จันทวานิช, " องค์กำหนดผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน, " (2520), หน้า 4. (อัครสำเนา)

โรงเรียนจะมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อตัวนักเรียน เมื่อรวมกับคุณลักษณะของนักเรียน และความสามารถที่ติดตัวมาโดยกำเนิด สิ่งเหล่านี้จะเป็นองค์กำหนดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน

เฮอ์เบิร์ต เจ. คลาส์ไมเออร์ (Herbert J. Klausmeir)¹ ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบที่เป็นตัวกำหนดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เกี่ยวข้องกับการที่นักเรียนจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียน องค์ประกอบเหล่านั้นได้แก่ คุณลักษณะของผู้เรียน คุณลักษณะของครูผู้สอน คุณลักษณะทางกายภาพ พฤติกรรมระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน คุณลักษณะของกลุ่ม และแรงผลักดันภายนอก เขาสรุปว่าคุณลักษณะของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญมากที่สุดในการที่จะอธิบายถึงประสิทธิผลทางการเรียน

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้เรียน ประกอบด้วย

1. ความพร้อมทางสมอง ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางด้านสติปัญญา และความสามารถทางด้านความรู้ความคิด รวมทั้งพื้นฐานความรู้เดิม
2. ความพร้อมทางกายภาพ ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางด้านทักษะ รวมทั้งสุขภาพ
3. คุณลักษณะทางจิตใจ ที่รวมความสนใจ เจตคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพ
4. เพศ
5. อายุ
6. ภูมิหลังทางครอบครัวและสังคม

---

¹ Herbert J. Klausmeir, Learning and Human Abilities: Educational Psychology (New York: Harper & Brothers, 1961), pp. 28 - 29.

แดเนล เอ เพรสคอตต์ (Daniel A. Prescott)¹ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัย
การศึกษาค้นคว้าเรื่องเด็กแห่งมหาวิทยาลัยแมริแลนด์ ได้สรุปถึงองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไว้ 6 ประการ ดังนี้คือ

1. องค์ประกอบทางร่างกาย ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพของร่างกาย ขอบกระดูกของร่างกาย และลักษณะท่าทางของร่างกาย
2. องค์ประกอบทางความรัก ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างบุตร และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว
3. องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ วัฒนธรรมนิยมประเพณี ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมทางบ้านและฐานะทางบ้าน
4. องค์ประกอบทางด้านความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนวัยเดียวกัน
5. องค์ประกอบทางการพัฒนาแห่งคน ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ เจตคติ และแรงจูงใจ
6. องค์ประกอบทางการปรับตัว ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว การแสดงอารมณ์

องค์ประกอบทั้ง 6 ด้านนี้ โดยธรรมชาติแล้วบางองค์ประกอบเป็นสิ่งที่ส่งเสริม และบางองค์ประกอบก็เป็นอุปสรรคต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแต่ละคนไม่

---

¹ Daniel A. Prescott, "A Report of the Conference on Child Study," in Educational Bulletin (Bangkok: Faculty of Education, 1961), pp. 14 - 46.

เหมือนกัน องค์ประกอบบางด้านอาจจะส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนคนหนึ่ง แต่อาจจะเป็นอุปสรรคต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอีกคนหนึ่งได้ และยังไม่มียุทธวิธีที่ชัดเจนว่าองค์ประกอบใดมีความสำคัญมากกว่ากัน

โรเบิร์ต เจ ฮาร์วิกเฮิร์สท และเบอร์ไนซ์ แอด นิวกาเพน (Robert J. Harvighurst and Bernice L. Neugarten)¹ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่เป็นตัวตัดสินระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. ความสามารถที่คิดตัวมาแต่กำเนิด
2. ชีวิตและการอบรมในครอบครัว
3. ประสิทธิภาพของโรงเรียน
4. ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง หรือระดับความมุ่งหวังในอนาคต

เบนจามิน เอส บลูม (Benjamin S. Bloom)² ได้ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอนในโรงเรียน และได้สรุปผลงานที่น่าสนใจมากเกี่ยวกับตัวแปรทางค่านักเรียนและครูผู้สอน ซึ่งทำให้เกิดความแปรปรวนในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้

1. พฤติกรรมทางค่านักเรียน ความรู้ความคึกของผู้เรียน หมายถึงความสามารถทั้งหลายของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย ความถนัด และพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน

---

¹ Robert J. Harvighurst and Bernice L. Neugarten, Society and Education (Boston: Allyn and Bacon, Inc., 1969), p. 159.

² Benjamin S. Bloom, Human Characteristics and School Learning (New York: McGraw-Hill Book Co., 1976), p. 167 - 176.

2. คุณลักษณะทางจิตใจ หมายถึงสภาพการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ใหม่ ได้แก่ ความสนใจ เจตคติต่อเนื้อหาวิชา สถาบันและระบบการเรียน การยอมรับความสามารถของตนเอง และลักษณะบุคลิกภาพ ซึ่งคุณลักษณะต่าง ๆ ทางด้านจิตพิสัยนี้บางอย่างอาจจะเปลี่ยนแปลง บางอย่างก็ยังคงอยู่

3. คุณภาพของการสอน หมายถึงประสิทธิผลที่ผู้เรียนจะได้รับผลสำเร็จในการเรียนรู้ ได้แก่ การได้รับคำแนะนำ การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมแรงจากครู การแก้ไขข้อบกพร่อง และการรู้ผลสะท้อนกลับของการกระทำของตนเองว่าถูกหรือไม่

บลูมได้สรุปผลการศึกษาว่า พฤติกรรมทางด้านความรู้ความคิของผู้เรียน มีขอบเขตของความน่าจะเป็นไปไคของเปอร์เซ็นต์ของการเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไค 50 เปอร์เซ็นต์ อิก 50 เปอร์เซ็นต์เป็นความแปรปรวนส่วนที่เหลือที่เป็นไปไคภายหลังกควบคุมตัวแปรการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ และทางด้านคุณภาพของการสอน มีขอบเขตของความน่าจะเป็นเท่ากันคือ 25 เปอร์เซ็นต์ อิก 75 เปอร์เซ็นต์เป็นความแปรปรวนส่วนที่เหลือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านความรู้ความคิรวมกับคุณลักษณะทางจิตใจ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 65 เปอร์เซ็นต์ อิก 35 เปอร์เซ็นต์ เป็นความแปรปรวนส่วนที่เหลือ และเมื่อไคตัวแปรทั้ง 3 ด้านร่วมกันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 90 เปอร์เซ็นต์ อิก 10 เปอร์เซ็นต์ เป็นความแปรปรวนส่วนที่เหลือ

นอกจากนี้ แอล อเล็กซานเคอร์ และ เจ ซิมมอนส์ (L. Alexander and J. Simmon)¹ ไคเสนอรูปแบบของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม

¹ L. Alexander and J. Simmon, " The Determinants of School Achievement in Developing Countries: The Educational Production Function," pp. 3-4.

องค์ประกอบ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรูปของฟังก์ชันผลผลิตทางการศึกษา
(Educational Production Function: EPF) ซึ่งมีลักษณะดังนี้

$$A_{it} = g \left[F_{i(t)}, S_{i(t)}, P_{i(t)}, O_{i(t)}, I_{i(t)}, U \right]$$

เมื่อ A_{it} เป็นเวกเตอร์เกี่ยวกับประสิทธิผลทางการศึกษา ที่อาจวัดได้
ในรูปของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือความสามารถในดำรงชีวิตอยู่ในสังคม
ความเป็นพลเมืองดี ความรับผิดชอบ การตัดสินใจด้วยตนเอง ความเชื่อมั่นในคน
เอง หรือความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น สำหรับนักเรียนแต่ละคนในเวลาที่กำหนด

ส่วนกลุ่มองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่

$F_{i(t)}$ คือ เวกเตอร์ของลักษณะส่วนบุคคลและภูมิหลังทางเศรษฐกิจและ
สังคมของนักเรียนที่สะสมไว้ในเวลา t

$S_{i(t)}$ คือ เวกเตอร์ที่เกี่ยวกับโรงเรียนของนักเรียนคนที่ i ที่ได้รับ
ในเวลา t

$P_{i(t)}$ คือ เวกเตอร์ของลักษณะเกี่ยวกับเพื่อน (Peer Group)
ของนักเรียนคนที่ i ที่สะสมไว้ในเวลา t

$O_{i(t)}$ คือ เวกเตอร์ของอิทธิพลภายนอกอื่น ๆ เช่น ชุมชนของนักเรียน
คนที่ i ในเวลา t

$I_{i(t)}$ คือ เวกเตอร์ของคุณสมบัติที่ติดตัวมาแต่กำเนิด เช่น เชื้อชาติปัญญา
ของนักเรียนคนที่ i ในเวลา t

U คือ ความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้น หมายถึงส่วนที่ไม่สามารถอธิบายได้

จากการศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังกล่าวแล้วนั้น จะเห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ มากมาย แต่พอจะสรุปได้ว่า องค์ประกอบหนึ่งที่ปรากฏในรูปแบบของความสัมพันธ์ขององค์กำหนดสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบทางด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งองค์ประกอบนี้จะครอบคลุมองค์ประกอบด้านสถานภาพส่วนตัว สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสถานภาพทางสังคมทั้งภายในครอบครัว และภายในสถานบันการศึกษา

2.2 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (Socio - economic Status) นั้น อาจแปลความหมายออกมาในรูปของฐานะทางสังคม ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพ รายได้ของครอบครัว เป็นต้น นักวิจัยในต่างประเทศยอมรับกันว่า ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา สภาพครอบครัวที่ต่างกันย่อมมีปัญหาชีวิตต่างกัน มนุษย์จำเป็นต้องแก้ปัญหาและปรับตัวให้เข้ากับสภาพชีวิตหรือสิ่งแวดล้อมที่ต่างกันใน การปรับตัวและแก้ปัญหานั้นจำเป็นต้องสร้างค่านิยมและวิถีชีวิตใหม่ขึ้น ดังนั้นบทบาทของครอบครัวที่ต่างกันจึงเป็นเหตุให้ค่านิยมและวิถีชีวิตของคนเราต่างกันได้ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นสัญลักษณ์ของค่านิยม ทศนคติ และแรงจูงใจเกี่ยวกับความสำเร็จทางการศึกษา นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับต่ำจะขาดประสบการณ์ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ดังเช่น ผลการศึกษาของ เพ็ญศรี อรุณรุ่งเรือง¹ เกี่ยวกับอิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของพ่อแม่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของลูก สรุปได้ว่า บุคคลที่อยู่ในระดับ

¹ เพ็ญศรี อรุณรุ่งเรือง, "อิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของพ่อแม่ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของลูก" (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มัธยมศึกษาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 87.

รายได้และระดับการศึกษาต่างกันจะมีกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาให้ถูกเกิดการเรียนรู้แตกต่างกัน และฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจทำให้ผลสำเร็จทางการศึกษาของลูกมีระดับแตกต่างกันด้วย

ทฤษฎีจิตวิทยาสาขาจิตวิเคราะห์ ซึ่งมี ฟรอยด์ (Freud) เป็นต้นกำเนิดจิตวิทยาสาขานี้ มีความคิดว่าความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ของบุคคลมีกำเนิดมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบิคมารคากับบุทร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะบุทรยังเยาว์วัยมโนภาพเกี่ยวกับบิคมารคา ความมานะพยายามที่จะแข่งขันกับผู้อื่น การปรับตัวในสังคม เป็นต้น เป็นสิ่งที่ได้เรียนรู้มาตั้งแต่เด็กและมักจะติดตัวตลอดไป ถึงแม้ว่าจะได้รับประสบการณ์เพิ่มขึ้น ความรู้สึกนึกคิดเดิมก็ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ครอบครัวจึงเป็นศูนย์กลางของสังคมเบื้องต้นและเป็นแหล่งถ่ายทอดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตลอดจนคุณธรรมต่าง ๆ ของสังคมแก่เยาวชน อานนท์ อากาภิรม¹ กล่าวว่า ครอบครัวยุคใหม่ที่มีฐานะทางสังคมต่างกัน จะมีวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุทรแตกต่างกันไป และวิธีการอบรมเลี้ยงดูย่อมมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนของบุทรด้วย ชาร์ล บิดเวลล์ (Charles Bidwell)² ก็สนับสนุนข้อความดังกล่าว โดยแสดงให้เห็นว่าในสังคมอเมริกันนั้น ฐานะทางสังคมของครอบครัวยังมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนของบุทร และผู้ที่อยู่ในสังคมต่างกัน เช่น ภูมิสำเนาท้องถิ่นที่เกิดก็มักจะประสบความสำเร็จในด้านการศึกษาแตกต่างกันด้วย

¹ อานนท์ อากาภิรม, ลักษณะสังคมและปัญหาสังคมของไทย (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2517), หน้า 150.

² Charles Bidwell, "Sociology of Educational," Encyclopedia of Educational Research 60(April 1967), pp. 359 - 362.

ผลการศึกษาของยูเนสโก¹ (UNESCO) พบว่า สาเหตุหนึ่งที่ทำให้กลุ่มประชากรในทวีปเอเชีย 15 ประเทศ ซึ่งมีประมาณ 130 ล้านคน มีจำนวนผู้อ่านหนังสือไม่ออกถึง 5 ใน 10 คน ปัญหาสำคัญมาจากความยากจนและชนชั้นของสังคม ผู้ที่อยู่ในสังคมที่ต่างกันมักจะประสบความสำเร็จในด้านการศึกษาต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม มีงานวิจัยที่สนับสนุนความคิดดังกล่าวเรื่องหนึ่งที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา ได้แก่ งานวิจัยของ เอ็น เอฟ วอชเบิร์น (N.F. Washburn)² ที่ได้ศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ และเมืองเล็กหรือชนบท กับผลสำเร็จทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษายาวจากวิทยาลัยในเมืองเล็ก และเมืองหลวง โดยสุ่มมากลุ่มละ 100 คน ตัวแปรตาม คือ เกรดเฉลี่ยใน 2 เทอมแรกของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ส่วนตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และคะแนนของที่พักอาศัยในเขตเมือง โดยที่สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ จำนวนปีของการศึกษาของบิดามารดาของนักศึกษาแต่ละคน ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ เกรด 6 เกรด 9 เกรด 12 เมื่อจบวิทยาลัย และจบปริญญาตรีหรือสำเร็จวิชาชีพแล้ว และอาชีพของบิดามารดาด้วย ส่วนตัวแปรอิสระของที่พักอาศัยในเขตเมืองได้จากผลคูณของระยะทางที่นักศึกษาอาศัยอยู่นอกจากชุมชนกับจำนวนปีที่อาศัยอยู่ก่อนเข้าวิทยาลัยแห่งนี้ จากการศึกษาพบว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม มีความสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่คะแนนระยะทางที่พักอาศัยอยู่ในเขตเมืองใหญ่ หรือ

¹ UNESCO, Asia, Arab Status, Africa Education and Progress (Paris, 1961), p.5

² N.F. Washburn, "Socioeconomic Status, Urbanism and Academic Performance in College," Journal of Educational Research 53(December 1959): 130 - 137.

เมืองเล็ก กับเกรคเจสีย์มีความสัมพันธ์ทางบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติด้วย กล่าวคือ นักศึกษาที่มาจากเมืองใหญ่เรียนหนังสือได้ดีกว่านักศึกษาที่มาจากเมืองเล็กหรือชนบท

นอกจากสภาพทางสังคมของครอบครัวจะเข้ามามีบทบาทเบื้องต้นต่อการเรียนของนักศึกษาแล้ว สภาพสังคมภายในสถานศึกษาก็มีบทบาทไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน อันที่จะสร้างบุคลิกภาพอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน สถานศึกษาก็เป็นระบบสังคมหนึ่งซึ่งมีความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทั้งหลายซึ่งเป็นที่ยอมรับของมนุษย์และทำหน้าที่ต่าง ๆ ที่จำเป็นของสังคม เพื่อประโยชน์ของสังคมและบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม โดยเฉพาะมีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาโดยตรง ส่วนสถาบันอื่น ๆ นั้น มีบทบาทในการให้การศึกษาโดยทางอ้อมอาจเป็นไปในรูปของการศึกษาแบบธรรมชาติศึกษา¹ เช่น สถาบันครอบครัว ดังได้กล่าวมาแล้ว

ระบบสังคมในสถานศึกษามีทั้งอย่างไม่เป็นทางการ (Informal) และอย่างเป็นทางการ (Formal) อย่างที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ สังคมกลุ่มเพื่อนในโรงเรียนซึ่งเป็นส่วนที่เกิดขึ้นเองตามความต้องการของนักเรียน อย่างที่เป็นทางการเป็นส่วนที่โรงเรียนจัดขึ้น ได้แก่ กิจกรรม - ชมรม สภานักเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ² เป็นต้น นักเรียนจะเรียนรู้บทบาทและสถานภาพของตนทางสังคมจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในสถาบัน เช่น สภาพแวดล้อมในห้องเรียน สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้รับบริการจากสถาบันรวมทั้งความสัมพันธ์ในสังคมกลุ่มเพื่อน ดังนั้น สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาก็มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่และพัฒนาการทุกด้านของมวลสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมของนิสิตนักศึกษา การที่นิสิตนักศึกษาจะประสบผลสำเร็จในการศึกษาและพัฒนาการด้าน

¹ Carl Weinberg, "Social Change," in Kneller (ed.), Foundations of Education, p. 76.

² ประทีป สยามชัย, สารัตถ์ทางสังคมวิทยาการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2526), หน้า 195.

ต่าง ๆ นั้น สภาพแวดล้อมภายในสถาบันย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่มาก สถาบันใดสามารถจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมย่อมเอื้อต่อการสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนิสิตนักศึกษาเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี

ปัจจุบันการศึกษาสภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษาได้เป็นที่สนใจและนิยมกันอย่างกว้างขวาง เพราะผลที่ได้จากการศึกษาจะทำให้ นักการศึกษา เข้าใจถึงลักษณะของสถาบันนั้น ๆ มากขึ้น และเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารที่จะนำข้อมูลไปใช้เพื่อวางแผนพัฒนาสถาบันให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เอื้ออำนวยต่อการสัมฤทธิ์ผลของมวลสมาชิกในสถาบันนั้น ๆ ยิ่งขึ้นไป ได้มีผู้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมของสถาบันในทัศนะต่าง ๆ กัน อาทิ เช่น

เว็บสเตอร์ ฮาโรลด์ (Webster Harold) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมวิทยาลัย หมายถึง ระบบการศึกษา ระบบการปกครอง และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการพัฒนาตนเอง เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทัศนคติ และความสนใจ¹ เมื่อบุคคลเข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สภาพแวดล้อมทางวิชาการและสังคมจะแตกต่างไปจากการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านวิชาการ เป็นนักศึกษาจะเรียนวิชาชีพหรือวิชาเฉพาะชั้นสูง ซึ่งต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวาง นักศึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบมากขึ้นอาจทำให้เกิดความวิตกกังวลและความขัดแย้งขึ้นได้ทางสังคม นักศึกษาจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ เช่น ต้องเข้าร่วมกิจกรรมของวิทยาลัย นักศึกษาที่ไม่เคยเรียนสหศึกษามาก่อนก็ต้องปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนต่างเพศ และนักศึกษาจะต้องแสดงพฤติกรรมที่เป็นผู้ใหญ่ตามความคาดหวังของสังคมอีกด้วย²

¹ Webster Harold, "Personality Change on College students," in College and Character (New York: Standford, 1964), p. 233.

² Normal T. Bell, Introduction to College Life (Boston: Mifflin Company, 1966), pp. 3 - 4.

เจวิส บี เมย์ฮิว (Lewis B. Mayhew)¹ ได้เสนอองค์ประกอบของการเรียนรู้ในชั้นอุดมศึกษาไว้ 9 องค์ประกอบ คือ ขนาด ซึ่งรวมทั้งขนาดของนักศึกษา คณาจารย์ และสถาบัน ปรัชญาการศึกษา ประสิทธิภาพของคณาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างคณาจารย์กับนักศึกษาและเจ้าหน้าที่สถาบัน โครงสร้างการบริหาร และโครงสร้างสังคมการบริหารบุคคล การให้บริการแนะแนวเพื่อช่วยนักศึกษาแก้ไขปัญหา อาคารสถานที่ หลักสูตร และแหล่งเงินทุน องค์ประกอบดังกล่าวเป็นองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายในสถาบันการศึกษา

อรรถพร คุณพันธ์² ได้นิยามสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย หมายถึงการรับรู้และความประทับใจของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อลักษณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ได้แก่ ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย การบริหาร บรรยากาศในการเรียนการสอน พฤติกรรม-เกี่ยวกับเพื่อน และอาคารสถานที่ ซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่และพัฒนาการทุกด้านของสมาชิกในมหาวิทยาลัย ลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้สามารถตรวจสอบได้ด้วยการสังเกตโดยตรง

---

¹ Lewis B. Mayhew, "Institutional and the Learning Environment," in The College and the student, Edited by Lawrence E. Dennis and Joseph F. Kouffman, (Washington D.C.: American Council on Education, 1966), pp. 211 - 213.

² อรรถพร คุณพันธ์, "การสร้างแบบสอบถามสำรวจจำแนกสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 24.

นอกจากนี้ นัยนา อ่างสันติกุล¹ ใ้ค่นิยามสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางวิชาการของนิสิตนักศึกษาว่า หมายถึง พฤติกรรม เหตุการณ์ สถานที่ หรือลักษณะใด ๆ ที่นิสิตนักศึกษารับรู้ว่าจะก่อให้เกิดผลที่จะส่งเสริมหรือขัดขวางความก้าวหน้าของการพัฒนาความรู้ ความคิด ทัศนคติ และทักษะในวิชาชีพที่ตนกำลังศึกษาเอาไว้เรียน

จากความหมายและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษาคงกล่าวชี้ให้เห็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ทางด้านวิชาการหรือสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักศึกษา คือ สภาพแวดล้อมภายในสถาบันการศึกษาซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งในด้านสถานภาพทางสังคม

สำหรับงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมภายในสถาบันการศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีผู้ทำการวิจัยน้อยมาก ส่วนใหญ่มักจะศึกษาในแง่ของความคิดเห็นหรือทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาต่อไปว่าในสภาพแวดล้อมดังกล่าวจะมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมากน้อยเพียงไร

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยแยกศึกษาคามลักษณะของตัวแปรในองค์ประกอบของ

---

¹ นัยนา อ่างสันติกุล, " การวิเคราะห์องค์ประกอบสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทย " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 17.

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งได้รวบรวมและเสนอตามลำดับ ดังนี้

3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านสถานภาพส่วนตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านสถานภาพทางสังคมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านสถานภาพทางสังคมของครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานับการศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านสถานภาพส่วนตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

ในการวิจัยโดยทั่ว ๆ ไปที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ค่าถามที่พบเสมอคือ ข้อมูลส่วนตัวหรือสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับ เพศ อายุ ประวัติการศึกษา จะทำให้ผลการวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านสถานภาพส่วนตัวของนักศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งทำในประเทศไทยมี ดังนี้

พ.ศ.2511 สมจิตต์ จุฑารัตน์¹ ได้ศึกษาเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชายและหญิงในโรงเรียนช่างกลปทุมวัน พบว่าสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนหญิงและนักเรียนชายไม่แตกต่างกัน ต่อมาในปี พ.ศ.2514 เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์² ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของนิสิตปริญญาตรีทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือนิสิตสาขามัธยมศึกษา จำนวน 336 คน จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา 5 แห่ง คือ วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ปทุมวัน บางเขน มหาสารคาม และพิษณุโลก ตัวแปรอิสระที่ศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบค่านิยมค่านิยม ค่านิยมส่วนตัว และค่านิยมสถานศึกษา ส่วนตัวแปรตามคือเกรดเฉลี่ยสะสมของนิสิตในชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบทางค่านิยมส่วนตัวมีความสัมพันธ์ต่อสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษามากกว่าองค์ประกอบค่านิยมอื่น และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จทางการศึกษามากที่สุด ได้แก่ ชั้นปีที่เข้าศึกษา ในวิทยาลัยวิชาการศึกษา อายุ และเพศ ตามลำดับ และอายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับเกรดเฉลี่ยสะสม ($r = -.147$) แสดงว่านิสิตอายุน้อยได้คะแนนเฉลี่ยสะสมสูงกว่านิสิตที่มีอายุมากกว่า

พ.ศ.2515 สุวิทย์ สมานมิตร³ ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาชั้นปีที่ 2

¹ สมจิตต์ จุฑารัตน์, " การเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชายและหญิงในโรงเรียนช่างกลปทุมวัน " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511), หน้า 65.

² เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, " องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของนิสิตปริญญาตรีทางการศึกษา, " ศูนย์ศึกษา 17 (กรกฎาคม - สิงหาคม 2514); 52 - 56.

³ สุวิทย์ สมานมิตร, " ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัย: ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาพัฒนาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2515), หน้า 95 - 96.

คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยใช้คะแนนเฉลี่ยสะสมปลายปีที่ 1 เป็นคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา พบว่าปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ คะแนนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และการเลือกคณะที่กำลังศึกษา กล่าวคือ นักศึกษาหญิง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาชาย นักศึกษาที่มีอายุอยู่ในกลุ่มต่ำสุดคือ $17 \frac{1}{2}$ - 19 ปี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษากลุ่มอื่น ๆ ส่วนนักศึกษาที่มีอายุ 21 - $23 \frac{1}{2}$ ปี ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ของประชากรจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำสุด นักศึกษาที่โคคะแนนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สูง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในชั้นปีที่ 1 สูงตามไปด้วย สำหรับการเลือกคณะที่กำลังศึกษาขอ พบว่านักศึกษาที่เลือกคณะเป็นอันดับแรกจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าพวกที่เลือกอันดับอื่น ๆ

พ.ศ. 2519 สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์¹ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวประกอบกับลักษณะการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยภูมิภาค กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหลักสูตร 4 ปี ที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ การศึกษา 2509 ถึง 2512 จำนวน 2,787 คน ตัวประกอบที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพบิดามารดา ภูมิลำเนา คะแนนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และอันดับการเลือก ตัวแปรตามคือ ลักษณะการสำเร็จการศึกษาซึ่งมี 3 ลักษณะคือ สำเร็จการศึกษากำหนดเวลา สำเร็จการศึกษาล่วงกำหนดเวลา และไม่สำเร็จการศึกษารือตกออกกลางคัน ผลการศึกษาพบว่า เพศ อายุ อาชีพบิดามารดา ภูมิลำเนา และคะแนนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความสัมพันธ์กับลักษณะการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาบางคณะในแต่ละวิทยาลัย

¹ สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์, "ความสัมพันธ์ระหว่างตัวประกอบกับลักษณะการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยภูมิภาค : การเปรียบเทียบระหว่างมหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), บทคัดย่อ.

พ.ศ. 2520 วิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง¹ ร่วมกันทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง ปีที่ 2 ปีการศึกษา 2520 จำนวน 900 คน ผลการศึกษาพบว่า เกณฑ์ค่าสหสัมพันธ์ทางลบกับเพศและอายุของนักศึกษา กล่าวคือ นักศึกษาหญิงที่เรียนดี เรียนครูมากกว่านักศึกษาชาย และนักศึกษาที่มีอายุน้อยเรียนดีกว่านักศึกษาที่มีอายุมาก และในปีเดียวกันนี้ สุรเดช ปนาทกุล² ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษานักเรียนใหญ่แบบเบ็คเซิร์จในลักษณะของการอธิบายความแปรปรวนและการพยากรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรต่าง ๆ ในด้านสภาพแวดล้อมในครอบครัวนั้นร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ร้อยละ 12 ในจำนวนนี้พบว่า ตัวแปร เพศ อายุ ต่างก็มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในลำดับสูงด้วย ส่วนผลการวิจัยของ วิเชียร เกตุสิงห์³ พบว่าตัวแปรในองค์ประกอบด้านนักเรียนและครอบครัว ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับผลการสอบคัดเลือกกลุ่มวิชาต่าง ๆ อยู่ในระดับต่ำ ตัวแปรสำคัญในองค์ประกอบนี้มีเพียง 2 ตัวแปร คือ เพศ และอายุ คือมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ $- .34$ และ $-.32$ ตามลำดับ

¹ สุรศักดิ์ หลาบบาวา และคนอื่น ๆ, "ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนกลางกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน," วิจัย กทม. (2520), หน้า 15. (อัครสำเนา)

² สุรเดช ปนาทกุล, "ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษานักเรียนใหญ่แบบเบ็คเซิร์จ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 50.

³ วิเชียร เกตุสิงห์, "องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522), หน้า 174.

ต่อมาในปี พ.ศ. 2523 พูลทรัพย์ วงษ์พานิช¹ ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรทางการศึกษาและครูประจำการในระดับปริญญาตรี (ค.บ.) ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2522 ของวิทยาลัยครูกรุงเทพมหานคร จำนวน 509 คน ตัวแปรที่ใช้เป็นเกณฑ์คือเกรดเฉลี่ยสะสม ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรในองค์ประกอบค่านส่วนตัว ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและสามารถพยากรณ์สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักศึกษาได้อีกด้วย

ผลการศึกษาครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจาก พรทิพย์ ดาวรจักร² ซึ่งศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเลือกศึกษาเฉพาะนิสิตชั้นปีที่ 1 กับนิสิตชั้นปีที่ 3 พบว่าองค์ประกอบเกี่ยวกับตัวนิสิต เช่น เพศ คณะ จำนวนครั้งในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ลำดับที่การเลือกคณะ ต่างก็มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต

ในปี พ.ศ. 2526 เก้ววลี นภารักษ์วงศ์³ ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับคะแนนการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในวิทยาลัยครู กรุงเทพมหานคร ใช้กลุ่มตัวอย่าง

¹ พูลทรัพย์ วงษ์พานิช, " องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในระดับปริญญาตรี (ค.บ.) ของบุคลากรทางการศึกษาและครูประจำการในวิทยาลัยครูกรุงเทพมหานคร " (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523), หน้า 48.

² พรทิพย์ ดาวรจักร, " องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย " (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 30.

³ เก้ววลี นภารักษ์วงศ์, " ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคะแนนการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในวิทยาลัยครูกรุงเทพมหานคร " (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาสารพัดศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 100 - 102.

นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ปีที่ 1 ปีการศึกษา 2525 ใน
 วิทยาลัยครูกรุงเทพมหานคร 6 แห่ง จำนวน 431 คน พบว่าตัวแปรในปัจจัยค่าน
 นักศึกษาและครอบครัวที่มีความสัมพันธ์สูงกับคะแนนการสอบคัดเลือกอย่างมีนัยสำคัญที่
 ระดับ .05 มี 2 ตัวแปร คือ อายุ ($r = -.095$) และจำนวนพี่น้อง
 ($r = -.087$) นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคะแนนการสอบคัดเลือก
 เข้าวิทยาลัยครู มีจำนวน 6 ตัวแปร ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุด ได้แก่ การเรียนจบ
 โปแกรมศิลป์ (ภาษา) รองลงมาคือ ภูมิสำเนา (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)
 อิทธิพลการเลือกสถาบัน (จำนวนผู้สมัครน้อย) เหตุผลการเลือกเรียนครู (สอบเข้า
 มหาวิทยาลัยไม่ได้) ความมั่นใจในการสอบ และการกวดวิชา ตัวแปรเหล่านี้ร่วมกัน
 อธิบายคะแนนการสอบคัดเลือกของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง
 ได้ร้อยละ 9 เนื่องจากคะแนนการสอบคัดเลือกส่วนมากมักจะวัดด้วยแบบทดสอบวัด
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและวัดความสามารถทางสติปัญญาเป็นสำคัญ ดังนั้นตัวแปรที่
 พบว่ามีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อคะแนนการสอบคัดเลือก จึงมีความสัมพันธ์กับผล
 สัมฤทธิ์ทางการเรียน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2527 จงกลณี ชูติมาเทวินทร์¹ ศึกษาความสัมพันธ์
 ขององค์ประกอบที่ไม่ใช่ทางค่านสติปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัย
 ชุรกิจบัณฑิตย ชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 จำนวน 688 คน ศึกษาตัวแปรจากองค์
 ประกอบ 5 ค่าน คือ ค่านส่วนตัว ค่านบิคาบารคา ค่านเศรษฐกิจ ค่านการปรับ
 ตัว และค่านทัศนะ ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการ
 เรียนของนักศึกษาวิทยาลัยชุรกิจบัณฑิตยในค่านองค์ประกอบส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ
 และชั้นปีที่ศึกษา

¹ จงกลณี ชูติมาเทวินทร์, "ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่ไม่ใช่ทาง
 ค่านสติปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยชุรกิจบัณฑิตย"
 (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2527), หน้า 81.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านสภาพส่วนตัวของนักศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากตัวแปร เพศ อายุ ดังกล่าวแล้ว ตัวแปรที่น่าสนใจอีกคือ ประวัติการศึกษา อันได้แก่ ผลการเรียนเดิม โปรแกรมการเรียน สถานที่ตั้ง และประเภทของโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งตัวแปรเหล่านี้เป็นเครื่องบอกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยด้วย ผู้วิจัยได้รวบรวมและเสนอตามลำดับ ดังนี้

พ.ศ.2511 ฉวีวรรณ พรหมสาขา ณ สกลนคร¹ ทำการวิจัยเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างผลการสอบไล่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และผลการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2507 และ 2508 กับความสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่าคะแนนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพในการทำนายผลการเรียนในชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ดีกว่าคะแนนสอบคัดเลือก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ หรรษา สาหร่ายทอง²

¹ ฉวีวรรณ พรหมสาขา ณ สกลนคร, " การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างผลการสอบไล่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และผลการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2507 และ 2508 กับความสำเร็จในการศึกษาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511), หน้า 197.

² หรรษา สาหร่ายทอง, " การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการสอบไล่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และผลการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2507 และ 2508 กับความสำเร็จในการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511), หน้า 127

ทิพย์พรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา¹ และสายหยุด เขียวคอกน้อย² ที่พบว่าคะแนน
ชั้น ม.ศ.5 สามารถทำนายผลการเรียนในวิทยาลัยได้

ต่อมาในปี พ.ศ.2513 สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ³ ได้ศึกษา
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 คะแนนสอบคัดเลือก กับผล
การศึกษาในชั้นปีที่ 1 ของสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2510 และ 2511 โดย
ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ จำนวน 5,830 คน ผลสรุปปรากฏว่าคะแนนรวมชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับผลการเรียนมหาวิทยาลัยในชั้นปีที่ 1 สูง

---

¹ ทิพย์วรรณ นพวงศ์ ณ อยุธยา, " การเปรียบเทียบความสัมพันธ์
ระหว่างคะแนนการสอบไล่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และผลการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยใน
ปีการศึกษา 2507 และ 2508 กับความสำเร็จในการศึกษาของนิสิตจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยศิลปากร " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาวิจัย
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511), หน้า 116.

² สายหยุด เขียวคอกน้อย, " การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่าง
คะแนนการสอบไล่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และผลการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยใน
ปีการศึกษา 2507 และ 2508 กับความสำเร็จในการศึกษาของนิสิตมหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511), หน้า 42.

³ สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ, " สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง
คะแนน ม.ศ.5 คะแนนสอบคัดเลือก กับผลการศึกษาในชั้นปีที่ 1 ของสถาบันอุดม
ศึกษา ปีการศึกษา 2510 และ 2511, " รายงานการวิจัย (2513), หน้า 5 - 6.

กว่าคะแนนรายวิชาสอบคัดเลือก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ริชาร์ด เจ แครฟ (Richard J. Kraft)¹ ที่ได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนิสิตคณะวิทยาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 368 คน ใช้คะแนนปลายปีเมื่อเรียนจบชั้นปีที่ 1 ใน พ.ศ. 2511 เป็นเกณฑ์ พบว่า ผลการสอบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใช้เป็นตัวพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดีกว่าข้อสอบรวมของทบวงมหาวิทยาลัย

ปี พ.ศ. 2514 เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์² ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของนิสิตปริญญาตรีทางการศึกษา ทั้งได้กล่าวมาแล้ว ยังพบว่าองค์ประกอบที่เกี่ยวกับสถานศึกษาเดิม เป็นเครื่องบอกถึงความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับอุดมศึกษาได้ แต่ผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับการวิจัยของ สุวิทย์ สมานมิตร³ ที่พบว่าประเภทของโรงเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาแต่อย่างใด

---

¹ Richard J. Kraft, " Student Background University Admission and Academic Achievement in the University of Thailand," Dissertation Abstracts (1969): 3379 - A.

² เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, " องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของนิสิตปริญญาตรีทางการศึกษา, " หน้า 54 - 55.

³ สุวิทย์ สมานมิตร, " ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัย: ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, " หน้า 95 - 96.

ในปี พ.ศ.2516 นงลักษณ์ ประเสริฐ¹ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ในชั้น ม.ศ.5 กับผลการสอบเข้ามหาวิทยาลัย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่จบจากโรงเรียนมัธยมสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยได้ ปรากฏว่าผลการเรียนชั้น ม.ศ.5 สามารถพยากรณ์การสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยได้หลายคณะ เช่น คณะแพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์และอักษรศาสตร์ เป็นต้น แต่สำหรับในบางคณะก็ไม่สามารถใช้คะแนน ม.ศ.5 พยากรณ์ได้

อนึ่ง มีงานวิจัยที่ทำในต่างประเทศ แต่ใช้ข้อมูลจากประเทศไทย อาทิ ธีระวิวัฒน์ ชุมชัย² ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษา กับผลการเรียนในวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี จำนวน 58 คน หลักสูตร 2 ปี จำนวน 227 คน หลักสูตร 2 ปี ภาคค่ำ 351 คน และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเฉพาะ และปริญญาโทอีก 60 คน พบว่าผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาเป็นตัวแปรที่มีความหมายต่อผลการเรียนในมหาวิทยาลัยมากที่สุด ทำนองเดียวกับงานวิจัยของ พันทิพา ตั้งอุทัยศักดิ์³ ซึ่งศึกษาโดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ นงลักษณ์ ประเสริฐ, "ความสัมพันธ์ระหว่างกันของคะแนนสัมฤทธิ์ผลในชั้นมัธยมศึกษาและการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ของนักเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), หน้า 44 - 54.

² Rawiwan Thumchai, "The Prediction of Scholastic Success in the College of Education, Prasarnmitr, Bangkok, Thailand," Dissertation Abstracts International 31 (July 1970): 240 - 241.

³ Pantipa Vadhanasin Tangudtaisuk, "Prediction of Success in First - Year College Mathematics for Students Enrolled in an Open Admission University in Bangkok, Thailand," Dissertation Abstracts International 36 (December 1975): 3460 - 3461.

ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาคณิตศาสตร์ (MA 103) ในปีการศึกษา 2517 โดยผู้มา 200 คน จากนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชานี้ทั้งหมด 3,080 คน การรวบรวม ข้อมูลใช้วิธีคัดเลือกจากแผนกทะเบียนของมหาวิทยาลัย จากกระทรวงศึกษาธิการและ จากการทดสอบโดยใช้ข้อสอบของต่างประเทศ 2 ฉบับ ตัวแปรที่ใช้เป็นเกณฑ์ ได้แก่ คะแนนจากการทดสอบครั้งสุดท้ายในวิชา MA 103 ตัวแปรอิสระมีหลายตัว รวมทั้ง ผลการเรียนจากชั้น ม.ศ.5 ผลการวิจัยพบว่า ตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดในการทำนาย ผลการเรียนคณิตศาสตร์ก็คือ คะแนนจากการทดสอบ Stanford Achievement Test กับผลการเรียนในชั้น ม.ศ.5

ปี พ.ศ.2522 สุมา สุทธิวาหนฤตติ¹ ทำการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา เพื่อค้นหาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประสิทธิภาพการทำงาน พื้นฐานการศึกษาเดิม และคะแนนสอบคัดเลือกในแต่ละวิชา ผล การศึกษาพบว่าพื้นฐานการศึกษาเดิมนั้นที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาทุกคณะวิชาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรพินทร์ ชูชม² ที่พบว่าพื้นฐานความรู้เดิมเป็นตัวแปรสำคัญที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ

¹ สุมา สุทธิวาหนฤตติ, "ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 57.

² อรพินทร์ ชูชม, "การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นฐานความรู้เดิม สภาพแวดล้อมที่บ้าน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทักษะการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 97.

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทุกโปรแกรมที่ศึกษา ส่วนตัวแปรอื่น ๆ มีความสัมพันธ์เพียงบางโปรแกรมเท่านั้น

ต่อมาในปี พ.ศ. 2527 มีรายงานการวิจัยของ ภัทรินทร์ คิสสระ¹ เรื่ององค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ระดับปริญญาโท ที่ขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาในปีการศึกษา 2521 และ 2522 ซึ่งจะหมคอายุการเป็นนักศึกษาในปีการศึกษา 2525 และ 2526 ตามลำดับ จำนวน 612 คน ผลการวิจัยพบว่าในจำนวนองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ศึกษามีเพียงองค์ประกอบด้านพื้นฐานความรู้เดิม (คะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรระดับปริญญาตรี) เท่านั้นที่มีความเกี่ยวข้องกับการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาคณะพัฒนาการเศรษฐกิจ

ในต่างประเทศก็ได้มีการศึกษากลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านสถานภาพส่วนตัวของนักศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้มาก ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า และนำมาทำสรุปได้ ดังนี้

เฮธ วอร์ซิงตัน และคิมบลิว คลูด แกรนท์ (H. Worthington and W. Claude Grant)² ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จทางการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยยูทาห์ (Utah) จำนวน 2,260 คน

¹ ภัทรินทร์ คิสสระ, " องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ปีการศึกษา 2521 - 2522: เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้สำเร็จและไม่สำเร็จการศึกษา, " รายงานการวิจัย (2527), หน้า 41.

² H. Worthington and W. Claude Grant, " Factor of Academic Success: A Multivariate Analysis," Journal of Educational Research 65 (September 1971): 7 - 10.

ประกอบด้วยนิสิตชาย 1,270 คน หญิง 990 คน เครื่องมือได้แก่ แบบสอบ เอ ซี ที (American College Testing) ในวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ และธรรมชาติวิทยา ใช้ตัวแปรอิสระ 11 ตัว ได้แก่ เพศ รายได้ ของครอบครัว จำนวนเด็กในครอบครัว ที่ตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษา คะแนนเฉลี่ยจาก 4 วิชาในระดับมัธยม ผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการ เป็นต้น ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ เกรดเฉลี่ยเทอมแรกในมหาวิทยาลัย จากการศึกษาพบว่า

1. หัวหน้านายเกรดเฉลี่ยในมหาวิทยาลัยได้ดี คือ คะแนนเฉลี่ยในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีนัยสำคัญที่ .01

2. นิสิตที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ไม่ใช่วิชาการมาก จะมีเกรดเฉลี่ยสูงกว่า นิสิตที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อยกว่า หรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมเลยในระยะเทอมแรกของมหาวิทยาลัย

3. นิสิตที่ปีคามารคามี่รายได้สูงและปานกลาง จะได้รับผลสำเร็จทางการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า

4. สภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่นิสิตสำเร็จมามีความสัมพันธ์ทำนองเดียวกับฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมที่แตกต่างกันของนิสิต

นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรที่ทำนายผลสำเร็จทางการเรียนได้ดี เรียงตามลำดับคือ เพศของนิสิต สภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของโรงเรียน ระดับความสำคัญของการตั้งเป้าหมายในวิชาการ รายได้ครอบครัว จำนวนผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการ บทบาทของการเลือกอาชีพในอนาคต และจำนวนบุคคลในครอบครัว

ท่านองเดียวกันกับผลการวิจัยของ เอิร์ล แฟรงค์ ชลิก (Earl Frank Schlick)¹ ที่ได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัย 3 แห่งในเมือง Maricopa ก็พบว่าข้อมูลส่วนตัวที่เกี่ยวกับนักศึกษา เช่น เพศ อายุ เป็นต้น เป็นตัวพยากรณ์เกรดเฉลี่ยที่ดี เช่นเดียวกับงานวิจัยของ เฮสเตอร์ แซททิน มอทเลย์ (Hester Chattin Motley)² ซึ่งก็พบว่าเชื้อชาติและเพศมีส่วนสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

ต่อมาในปี ค.ศ.1972 สตีวาร์ท รัสเซลล์ บีสเลย์ (Stewart Russell Beasley)³ ได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยโคโรลาโด ที่มีเชื้อชาติผสมคือ อเมริกัน - อินเดียน เอเชีย - อเมริกัน เม็กซิกัน - อเมริกัน และพวกอพยพ จำนวน 572 คน โดยใช้ข้อมูล 112 รายการมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ยภาคแรกของมหาวิทยาลัย พบว่ามีตัวแปรไม่กี่ตัวที่มีนัยสำคัญ แต่สรุปได้ว่า ถ้าใช้ข้อมูลส่วนตัวกับข้อสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยจะทำให้การพยากรณ์ผลการเรียนภาคแรกและผลการเรียนเฉลี่ยมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

---

¹ Earl Frank Schlick, "Academic Success of Junior College Students Admitted on Basis of High School Equivalency Certificates," Dissertation Abstracts International 29 (January 1969): 2077.

² Hester Chattin Motley, "A Study of the Predictive Value of Certain Factors Related to Test Performance, Academic Achievement and Educational Aspiration," Dissertation Abstracts International 30(January 1970): 2807 - A.

³ Stewart Russell Beasley, "The Use of Biographical Data as a Predictor of Academic Success for Minority Students at the University of Colorado," Dissertation Abstracts International 32(June 1972): 6753.

ผลการศึกษาคั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจาก คอริส อีลีนเนอร์ เกรน พอลสัน (Doris Eleanor Crane Paulson)¹ ที่ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยา 1 จำนวน 397 คน พบว่าข้อมูลส่วนตัวสามารถใช้ทำนายผลการเรียนได้

ในปี ค.ศ.1978 แมนเนอร์ เคสมิเพอร์ ยาคี (Manuchehr Ghasemipour - Yazdi)² ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 แห่งมหาวิทยาลัยเตหะราน โดยสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มที่เข้าเรียนในปี ค.ศ.1974 และปี ค.ศ.1976 กลุ่มละ 160 คน ผลการวิจัยพบว่าผลการเรียน (เกรดเฉลี่ยสะสม) ในระดับมัธยมศึกษา และคะแนนรวมในการสอบคัดเลือกเป็นตัวแทนที่ดีที่สุดในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำนองเดียวกันกับที่ มาร์เซีย เอส ฮาลเพอริน และ คาริส แอด แฮมมอสต์ (Marcia S. Halperin and Daris L. Abrams)³ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพยากรณ์ผล

---

¹ Doris Eleanor Crane Paulson, "The Prediction of Academic Performance in a Community College from Intellectual Variables and from Nonintellectual Variables Emphasizing Study Attitude and Methods," Dissertation Abstracts International 37(October 1976): 2085.

² Manuchehr Ghasemipour - Yazdi, "The Prediction of Freshman Achievement at The University of Tehran," Dissertation Abstracts International 39(November 1978): 2775 - A.

³ Marcia S. Halperin and Daris L. Abrams, "Sex Difference in Predicting Final Examination Grades: The Influence of past Performance Attributions and Achievement Motivation," Journal of Educational Psychology 70(October 1978): 763 - 771.

สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาตรีชาย 43 คน หญิง 41 คน ทัวพยากรณ์ ได้แก่ ผลการเรียนเดิม (เกรดเฉลี่ยสะสม) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คะแนนเฉลี่ยสะสมในมหาวิทยาลัยที่ได้จากการทดสอบในตอนกลางภาคเรียนแรกและกลางภาคเรียนที่สอง ส่วนตัวเกณฑ์คือคะแนนจากการสอบปลายภาคเรียนสุดท้าย ผลการวิจัยพบว่าคะแนนเฉลี่ยสะสมของภาคเรียนสุดท้ายทั้งนิสิตชายและนิสิตหญิงมีความสัมพันธ์กับคะแนนเฉลี่ยสะสมกลางภาคเรียนแรก และกลางภาคเรียนที่สอง เช่นเดียวกับคะแนนสะสมในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนอื่น ๆ ของนิสิตชาย แต่สำหรับนิสิตหญิงคะแนนเฉลี่ยสะสมในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนกลางภาคเรียนที่ 2 เท่านั้น แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างระหว่างเพศมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในปีเดียวกัน โรเบิร์ต ลินคอล์น มอโรวิก (Robert Lincoln Maurovick)¹ ได้ทำการวิจัยเรื่องอิทธิพลของผลการเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อผลสำเร็จทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยมิชิแกน จำนวน 7,086 คน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนรวมเฉลี่ยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทุกวิชา และคะแนนเฉลี่ยเฉพาะวิชาหลักสามารถใช้เป็นตัวทำนายผลสำเร็จทางการศึกษาของนักศึกษาได้ไม่แตกต่างกัน

¹ Robert Lincoln Maurovick, "The Effectiveness of the High School Record as a Predictor of Academic Success for Freshmen Students at Michigan State University," Dissertation Abstracts International 39(September 1978): 1373 - A.

ต่อมาในปี ค.ศ.1980 โมฮินเดอร์ เทพ เทวาริ (Mohinder Dev. Tewari)¹ ได้ศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในวิชาพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งรัฐเวอร์จิเนีย จำนวน 341 คน ผลการวิจัยพบว่า พื้นความรู้ทางคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ในวิชาพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ต่อการเรียนในระดับมหาวิทยาลัย

ผลจากการศึกษางานวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอจะเป็นแนวทางสรุปได้ว่า องค์ประกอบทางสถานภาพส่วนตัว ด้านคุณลักษณะของนักศึกษา เช่น เพศ อายุ และตัวแปรที่เกี่ยวกับภูมิหลังทางการศึกษา โดยเฉพาะพื้นฐานการศึกษาเดิม มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนในระดับอุดมศึกษา

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Mohinder Dev. Tewari, " The Use of Path Analysis Determining the Relative Significance of Selected Variables on Achievement in a Basic Mathematics Course," Dissertation Abstracts International 40(April 1980): 5351 - A.

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากผลการวิจัยทางการศึกษา ทำให้นักการศึกษายอมรับว่าองค์ประกอบ
ทางด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจของนักเรียน อาจจะมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนของนักเรียนด้วย ดังมีเหตุผลหลายประการ เช่น เด็กที่ยากจนประสบปัญหา
ในกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนที่ต้องใช้เงิน หรือเด็กบางคนต้องทำงานพิเศษเพื่อนำ
เงินมาใช้จ่ายในการเรียน บางคนขาดอุปกรณ์การเรียนที่สำคัญ เช่น หนังสือหรือแบบ
เรียน เป็นต้น ดังนั้นเด็กเหล่านี้จึงขาดโอกาสที่จะเรียนได้อย่างเต็มที่ ขาดประสบการณ์
ที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งอาจจะส่งผลโดยตรงต่อการเรียนของเด็กเองและต่อ
ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนโดยทางอ้อม ดังผลการรายงานการศึกษาของ
ธนาคารโลก (The World Bank)¹ เกี่ยวกับคุณภาพและประสิทธิภาพทางการ
ศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งพบว่าในองค์ประกอบของตัวแปรป้อนเข้า (Input) ที่ทำ
ให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนและมีความสัมพันธ์อย่างเด่นชัดกับผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนก็คือสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม นอกจากนี้ยังให้ข้อเสนอแนะว่าในการปรับ
ปรุงคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็น
องค์ประกอบหนึ่งด้วย และตัวแปรสำคัญที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความ
แตกต่างกันคือ ภูมิหลังทางเศรษฐกิจ - สังคม

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจกับผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนของนักศึกษาที่ทำในประเทศไทย ดังนี้

¹ The World Bank, " A Survey of Findings: Internal efficiency and school quality," Research News 4(Spring 1983): 4.

พ.ศ.2515 ซีรศักดิ์ ศรีพรวิสิฐ¹ ยุพิน นิสัยนต์² และ
 कमเพชร ฉัตรศุภกุล³ ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบทางค่านิยมธุรกิจ การปรับตัวและ
 กิจกรรมในวิทยาลัยของนักศึกษา ป.กศ.ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2514 ที่มีผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียนรู้สูงและค่าของวิทยาลัยครูในภาคใต้ ในจังหวัดพระนครศรี - ชนบุรี และ
 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ ปรากฏผลเช่นเดียวกันว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง
 การเรียนค่าประสบการณ์ทุกด้านมากกว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนผลการ
 วิจัยของ สุวิทย์ สมานมิตร⁴ ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา
 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น นั้นพบว่าองค์ประกอบ

¹ ซีรศักดิ์ ศรีพรวิสิฐ, " การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบค่านิยมธุรกิจ
 การปรับตัว และกิจกรรมในวิทยาลัยของนักศึกษา ป.กศ.ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2514
 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและค่าของวิทยาลัยครูภาคใต้ " (ปริญญาานิพนธ์การศึกษา
 มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2515),
 หน้า 80 - 81.

² ยุพิน นิสัยนต์, " การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบค่านิยมธุรกิจ
 การปรับตัว และกิจกรรมในวิทยาลัยของนักศึกษา ป.กศ.ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2514 ที่
 มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงและค่าของวิทยาลัยครูในจังหวัดพระนครศรี - ชนบุรี "
 (ปริญญาานิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2515), หน้า 85.

³ कमเพชร ฉัตรศุภกุล, " การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบค่านิยมธุรกิจ
 การปรับตัว และกิจกรรมในวิทยาลัยของนักศึกษา ป.กศ.ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2514 ที่
 มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงและค่าของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ "
 (ปริญญาานิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2515), หน้า 84.

⁴ สุวิทย์ สมานมิตร, " ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของ
 นักศึกษามหาวิทยาลัย: ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษา คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, "
 หน้า 95.

ค่านสภาพภาพทางครอบครัว เช่น รายได้ของครอบครัว ลักษณะอาชีพของบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนิสิต

พ.ศ.2519 สัมพันธ์ พันธุ์พุดกม¹ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวประกอบกับลักษณะการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยภูมิภาค เปรียบเทียบ ระหว่างมหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าตัวประกอบด้านอาชีพ ของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับลักษณะการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาบางคณะในแต่ละ มหาวิทยาลัย

ต่อมาในปี พ.ศ.2524 พรทิพย์ ถาวรจักร² ได้ศึกษาองค์ประกอบ ที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเลือก ศึกษาเฉพาะนิสิตชั้นปีที่ 1 กับชั้นปีที่ 3 พบว่าตัวแปรในองค์ประกอบด้านบิดาที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 1 ได้แก่ รายได้ของบิดา รายได้ ของมารดา และอาชีพของมารดา สำหรับนิสิตชั้นปีที่ 3 นั้นพบว่า รายได้ของบิดา และฐานะการสมรสของบิดาและมารดาเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในปี พ.ศ.2526 สุภาพรรณ ไชยเศรษฐ³ ได้ทำการวิจัยเรื่อง " การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน " ส่วนหนึ่งพบว่า นักศึกษาที่มีปัญหาด้านการเงินจะมีผลกระทบกระเทือนต่อสภาพการเรียนการสอนและเป็น สาเหตุให้ออกกลางคันได้

¹ สัมพันธ์ พันธุ์พุดกม, " ความสัมพันธ์ระหว่างตัวประกอบกับลักษณะการ สำเร็จการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยภูมิภาค: การเปรียบเทียบระหว่างมหาวิทยาลัย ขอนแก่น และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, " บทคัดย่อ.

² พรทิพย์ ถาวรจักร, " องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, " หน้า 26 - 28.

³ สุภาพรรณ ไชยเศรษฐ, " การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน, " หน้า 88.

ปีต่อมา จงกลณี ชุติมาเทวินทร์¹ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่ไม่ใช่ทางค่านสติปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 688 คน ศึกษาตัวแปรจากองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ด้านส่วนตัว ด้านบิดามารดา ด้านเศรษฐกิจ ด้านการปรับตัว และด้านทักษะ ผลการศึกษาพบว่าในส่วนของตัวแปรด้านบิดามารดา และด้านเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาโดยรวม ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษานักศึกษา และรายได้ของครอบครัว

สำหรับผลการวิจัยในต่างประเทศ จากการศึกษาของ อเล็กซานเดอร์ คัมบลิว แอสติน (Alexander W. Astin)² พบว่าสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องออกจากมหาวิทยาลัยก่อนจบการศึกษานั้น สืบเนื่องมาจากฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวและสังคมอยู่ในระดับต่ำ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ แมรี แอน มอนท์โกเมอรี (Mary Anne Montgomery)³ ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความ

---

¹ จงกลณี ชุติมาเทวินทร์, " ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่ไม่ใช่ทางค่านสติปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, " หน้า 81.

² Alexander W. Astin, " Personal and Environmental Factors Associated with College Dropouts Among High Aptitude Students, " Journal of Educational Psychology 55 (August 1964): 219 - 227.

³ Mary Anne Montgomery, " An Investigation of Students who Succeed Academically and Those who Do Not Succeed Academically in a Community College, " Dissertation Abstracts International 31 (November 1970): 1578-A.

สำเร็จและไม่สำเร็จการศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน (Community College) พบว่านักศึกษาที่เรียนไม่สำเร็จนั้น มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การเงิน สภาพความเป็นอยู่ และการรับจ้างทำงาน มากกว่ากลุ่มนักศึกษาที่เรียนสำเร็จ นอกจากนี้ มาร์ติน-คอยซ์ และ เบิร์ต บราวน์ (Martin Deutsch and Bert Brown)¹ ยังพบว่า การเป็นสมาชิกของครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำ เป็นเครื่องชี้ถึงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสติปัญญาต่ำได้เหมือนกัน

ต่อมาในปี ค.ศ. 1967 เคเมธ บี คลาร์ก (Kemeth B. Clark)² ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของบิดามารดา กับภาวะการศึกษาของบุตรหลานของชาวอเมริกัน นิโกร จำนวน 1,519 คน ซึ่งเคยศึกษาอยู่ในวิทยาลัยหลายแห่ง ปรากฏข้อค้นพบดังนี้ คือ

1. ระดับอาชีพของบิดามารดา มีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลการเรียนของบุตร
2. ระดับการศึกษาของบิดามารดา มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการศึกษาของบุตรหลาน ถ้าบิดามารดาหรือคนใดคนหนึ่งเคยเรียนจบมหาวิทยาลัยมาแล้ว จะมีแนวโน้มว่าบุตรหลานจะได้เรียนจบชั้นปริญญา แต่ถ้าบิดามารดาไม่เคยเรียนจบชั้นมหาวิทยาลัย จะมีแนวโน้มว่าบุตรหลานจะไม่จบระดับมหาวิทยาลัย
3. ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้ของบิดามารดา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับวิทยาลัยของบุตรหลานจากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษา

¹ Martin Deutsch and Bert Brown, "Social Influences in Negro - White Intelligence Difference," Journal of Social Issues 20(April 1964): 24 - 35.

² Kemeth B. Clark, "The Negro Student at Integrated College," Education of the Disadvantage (New York: Holt, Rinehard and Winston, Inc., 1967), p. 120.

ปี ค.ศ.1970 เฮสเตอร์ แชตติน มอทลีย์ (Hester Chattin Motley)¹ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการทำนายค่าขององค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในวิทยาลัยปีที่ 2 จำนวน 1,185 คน จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ใช้ทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาได้

ปีต่อมา เอช เวอร์ซิงตัน และ คัมป์ลิว คลูค แกรนท์ (H. Worthington and W. Claude Grant)² ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จทางการเรียน โดยใช้นิสิตชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยยูทาห์ (Utha) เป็นกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยนิสิตชาย 1,270 คน และนิสิตหญิง 990 คน องค์ประกอบที่ศึกษามีทั้งหมด 11 ตัวแปร พบว่าในส่วนขององค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ เช่น รายได้ของครอบครัว เป็นตัวแปรที่ใช้ทำนายผลสำเร็จทางการเรียนได้ดี นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาที่มีความร่ำรวยมีรายได้สูงและปานกลางจะได้รับผลสำเร็จทางการเรียนสูงกว่า นักศึกษาที่มีความยากมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำกว่า ซึ่งเขาทั้งสองได้ให้คำอธิบายว่าฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมจะเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดคหัตถ์คนคหิตแรงจูงใจ และคานิยมคหิต

ในปี ค.ศ.1974 โรเบิร์ต เจ ไรท์ และ แอนดริว จี บีน (Robert J. Wright and Andrew G. Bean)³ ได้ศึกษาอิทธิพลของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในการทำนายผลการเรียนในวิทยาลัย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนิสิตปีที่ 1

¹ Hester Chattin Motley, "A Study of the Predictive Value of Certain Factors....": 2807 - B.

² H. Worthington and W. Claude Grant, "Factors of Academic Success: A Multivariate Analysis....": 7-10.

³ Robert J. Wright and Andrew G. Bean, "The Influence of Socioeconomic Status on the Predictability of College Performance," Journal of Educational Research 11(Winter 1974): 277 - 283.

จำนวน 1,631 คน ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ เพศ รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดา และการศึกษาของมารดา ตัวแปรที่เป็นเกณฑ์ได้แก่คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัย จากผลการศึกษาพบว่ารายได้ของครอบครัวเป็นตัวทำนายคะแนนเฉลี่ยสะสม ได้ดีที่สุดในกลุ่มตัวแปรที่เป็นสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมด้วยกัน และยังพบว่าอาชีพของบิดาประเภทที่ไม่ต้องใช้ความชำนาญ (Unskilled Worker) และอาชีพที่ต้องใช้ความชำนาญเฉพาะอย่าง (Skilled Worker) สามารถทำนายได้ดีกว่าอาชีพที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวขนาดเล็ก (Small Business Worker) และอาชีพที่ต้องใช้วิชาชีพ (Profession)

ผลการศึกษานี้สรุปได้ว่า นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงจะสามารถสำเร็จการเรียนในวิทยาลัยได้ดีกว่านิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า โดยมี ความตรงในการทำนายของแบบสอบถามถนัดทางคำณณา หรือทางคำณณิศาสตร์หรือ เกรดเฉลี่ยในระดับมัธยมศึกษา จะเปลี่ยนแปลงไปตามฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมโดยที่ ความสัมพันธ์ระหว่างเกรดเฉลี่ยในระดับชั้นมัธยมศึกษาและเกรดเฉลี่ยในระดับวิทยาลัยของ นิสิตที่มีรายได้ของบิดาน้อยกว่า 6,000 เหรียญ มีค่าเท่ากับ .166 ขณะที่นิสิตที่มีรายได้ ของบิดาตั้งแต่ 14,000 เหรียญและสูงกว่า มีค่าสหสัมพันธ์ถึง .377

ต่อมา โจเซฟ โดนัลด์ เดียร์ (Joseph Donald Dear)¹ ได้ทำการ ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา จำนวน 240 คน ในสหรัฐอเมริกา พบว่า รายได้ของ บิดามารดามีความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ยสะสมในวิทยาลัย กล่าวคือ นักศึกษาที่บิดามารดา มีรายได้สูงมักจะได้เกรดเฉลี่ยสูงด้วย แต่ผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ

¹ Joseph Donald Dear, "Students' Perceptions of Variables that Relate to Academic Success in College Among Blacks and Whites, Males and Females, and Sophomores, Juniors and Seniors," Dissertation Abstracts International 35 (June 1975): 7675-A.

คอนสแตนติน คาร์มาส์ (Constantine Karmas)¹ ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
ตัวแปรด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจ - สังคม และตัวแปรอื่น ๆ กับผลการเรียนใน
มหาวิทยาลัยพบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจ - สังคมไม่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนใน
มหาวิทยาลัย

ในปี ค.ศ.1982 โจเซฟ โทมัส เทมบ์ (Joseph Thomas Tambe)²
ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการเรียนของ
นักศึกษาในมหาวิทยาลัย มลรัฐเวอร์จิเนีย (Virginia State University)
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งไม่ได้เตรียมตัวที่จะเข้าเรียนใน
มหาวิทยาลัยแห่งนี้ และอยู่ในโครงการที่เปิดรับเข้าเรียนโดยเสรี ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับมัธยม คะแนนจากการสอบเพื่อจัดกลุ่ม สถานภาพทาง
เศรษฐกิจและสังคม และความคาดหวังเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย เป็นต้น
รวมตัวแปรย่อยที่ศึกษาทั้งสิ้น 32 ตัวแปร ในจำนวนตัวแปรเหล่านี้ พบว่าในกลุ่มองค์
ประกอบด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และสามารถ
พยากรณ์ผลสำเร็จทางการเรียนของนักศึกษาได้ดียิ่งกว่า

แต่ในปี ค.ศ.1984 ผลจากการศึกษาของ ลินดา คาร์เนลล์ วูดราฟท์
(Lynda Darnell Woodruff)³ ที่ได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษากายภาพบำบัด
นิวกา จำนวน 116 คน ที่มีความแตกต่างกันในเรื่องสังคมวัฒนธรรม ระดับการศึกษา
ของบิดามารดา รายได้ของผู้ปกครอง ภูมิหลังทางการศึกษาของนักศึกษา พฤติกรรม

¹ Constantine Karmas, "Progress Through College: Determinants of Successful Completion of Each Undergraduate Year," Dissertation Abstracts International 35(June 1975): 7081.

² Joseph Thomas Tambe, "The Prediction of Academic Performance of open Admission Students at Virginia State University," Dissertation Abstracts International 43 (February 1983): 2572-A.

³ Lynda Darnell Woodruff, "Factors Influencing Academic success for Black Physical Therapy Students," Dissertation Abstracts International 45 (May 1985): 3320-A.

ทางวิชาชีพ สภาพแวดล้อมในครอบครัว ความเชื่อมั่นในตัวเอง พบว่า รายได้ของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของบิดามารดา ภูมิหลังการศึกษาของนักศึกษา มีความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

จากผลงานการวิจัยที่รวบรวมมานี้ ทำให้เชื่อว่าตัวแปรในองค์ประกอบด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และอาจมีความสัมพันธ์กันมากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันไป ทั้งนี้เพราะไม่ว่าการศึกษาระดับใดก็ตามจำเป็นต้องใช้ปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นส่วนส่งเสริมให้สามารถศึกษาได้สำเร็จตามความมุ่งหวัง ยิ่งการศึกษาในระดับสูงผู้มีโอกาสเข้าศึกษามักจะเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงด้วย โดยเฉพาะผู้ที่เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ดังผลการวิจัยของ วราภรณ์ บวรศิริ¹ ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับโอกาสการได้เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เมื่อพิจารณาถึงภูมิหลังทางเศรษฐกิจ - สังคมของนิสิตนักศึกษาแล้ว พบว่า ผู้ที่เข้าศึกษาในวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ - สังคมสูงสุด รองลงมาได้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐ และวิทยาลัยอาชีวศึกษา ตามลำดับ เช่นเดียวกับผลการวิจัยในต่างประเทศที่ คริสโตเฟอร์ เจนคส์² (Christopher Jencks) ก็พบว่า จำนวนร้อยละของนักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้สูง เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน (Private University) มีมากกว่าพวกที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ ในขณะที่ร้อยละของนักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยหลักสูตรสี่ปีของรัฐ (Public 4 - Years College) มีจำนวนมากกว่าพวกที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้สูง

¹ วราภรณ์ บวรศิริ, " การรับนิสิตนักศึกษา " ใน นิสิตนักศึกษา, พรชูลี อาชวอรุ่ง, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร: โอเคียนส์โตร์, 2525), หน้า 22.

² Christopher Jencks, " Social Stratification and Higher Education," Financing Higher Education (The American College Testing Program, 1971), p.71.

ด้วยเหตุนี้ ตัวแปรในองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจของนักศึกษา เช่น รายได้ของบิดา - มารดา อาชีพของบิดา - มารดา ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา รายได้พิเศษของนักศึกษาจึงเป็นตัวแปรที่ควรศึกษาทั้งสิ้น

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านสถานภาพทางสังคมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านสถานภาพทางสังคมของครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สำหรับงานวิจัย ซึ่งทำในประเทศไทย มีดังนี้

ปัญญากรณ์ ชูสังกร¹ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางสังคมประกอบด้วยลำดับที่เกิด ช่วงดีห่างของบุตร ลักษณะของครอบครัว และชั้นทางสังคมกับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 อำเภอชนัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2520 จำนวน 150 คน ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบชั้นทางสังคม ได้แก่ ระดับการศึกษาของบิดามารดา รายได้ อาชีพ มีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนองค์ประกอบทางสังคม คำนวณลำดับที่เกิด ช่วงดีห่างของบุตร ลักษณะของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลรวมและสัมฤทธิ์ผลรายวิชาของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

¹ ปัญญากรณ์ ชูสังกร, "ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางสังคมกับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 อำเภอชนัญบุรี จังหวัดปทุมธานี" (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 9.

วิชา พุ่มเล็ก¹ ได้เปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูง กับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ ระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 232 คน จากโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบทางร่างกาย ได้แก่ สุขภาพ องค์ประกอบทางความรัก ทางครอบครัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ของบิดามารดาและพี่น้อง องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสังคม ได้แก่ ความเป็นอยู่ของครอบครัว การศึกษาของบิดามารดา และฐานะทางบ้าน องค์ประกอบทางความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน และองค์ประกอบในการปรับตัว ได้แก่ แผนชีวิตในอนาคต เป็นองค์ประกอบที่เป็นเครื่องบอกความแตกต่างของคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นั่นคือนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงจะมีองค์ประกอบทางด้านดังกล่าวอยู่ในระดับที่กว่านักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำกว่า ยกเว้นในเรื่องจำนวนพี่น้องในครอบครัว พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงและต่ำ

แต่จากการศึกษาของ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์² ที่ได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษานิเทศศาสตร์ทางการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับจำนวนพี่น้อง ($r = .032$) ลำดับที่การเกิด ($r = .063$) จำนวนพี่น้องที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 5 หรือเทียบเท่า ($r = .025$) และกับระดับการศึกษาของบิดามารดา เป็นที่น่าสังเกตว่าความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับ

¹ วิชา พุ่มเล็ก, " การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูง กับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512), หน้า 68 - 71.

² เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, " องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จทางการศึกษาของนิสิตปริญญาตรีทางการศึกษา, " หน้า 45 - 57.

ระดับการศึกษาของบิกาคือเป็นลบ แต่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการศึกษาของมารดา นอกจากนั้นยังพบว่า ภูมิสำเนาเดิม รายได้ครอบครัว และระดับการศึกษาของบิดา-มารดาไม่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จทางการศึกษาของบุตร

ในปี พ.ศ. 2523 ศศิธร แม้นสงวน¹ ได้ศึกษาภูมิหลังของบัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ พบว่า อายุ รายได้ขณะที่ทำการศึกษา วุฒิเดิมก่อนเข้าศึกษา ลำดับที่การเป็นบุตร จำนวนพี่น้องที่กำลังศึกษาอยู่ จำนวนพี่น้องที่ได้รับการศึกษาถึงชั้น ม.ศ. 5 หรือเทียบเท่า ระดับการศึกษาของบิดามารดา ของบัณฑิตในแต่ละคณะทุกคณะ เป็นตัวแปรที่ไม่สามารถนำมาจำแนกกลุ่มของบัณฑิตระหว่างกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำออกจากกันได้อย่างมีนัยสำคัญ แต่ในคณะศึกษาศาสตร์ ตัวแปรที่สามารถนำมาจำแนกกลุ่มบัณฑิตระหว่างกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำออกจากกันได้อย่างมีนัยสำคัญ พบว่า ระดับการศึกษาก่อนเข้าเรียน ระดับการศึกษาของบิดามารดา เป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มที่จะเป็นลักษณะของกลุ่มต่ำ และระดับการศึกษาของบิดา เป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มที่จะเป็นลักษณะของกลุ่มสูง แสดงว่าระดับการศึกษาของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ทานองเกี่ยวกับการศึกษาของ เก๋จวสี นภารักษ์ววงศ์² ที่พบว่า การศึกษาของบิดามีความสัมพันธ์กับ

¹ ศศิธร แม้นสงวน, " การศึกษาเปรียบเทียบภูมิหลังของบัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ระหว่างกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง กับกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 59.

² เก๋จวสี นภารักษ์ววงศ์, " บัณฑิตที่มีสัมพันธ์กับคะแนนการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในวิทยาลัยครูกรุงเทพมหานคร, " หน้า 83.

คะแนนการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในวิทยาลัยครูของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง ในเขตกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ยังพบว่า จำนวนที่นั่งในครอบครัว ภูมิฐานะเดิมต่างก็มีความสัมพันธ์กับคะแนนการสอบคัดเลือกอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะการมีภูมิฐานะอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ($r = -.172$) แต่จากการศึกษาของ จงกลณี ชูติมาเทวินทร์¹ ที่ได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่ไม่ใช่ทางค่านสติปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนหนึ่งพบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาแต่อย่างใด

ผลการวิจัยในต่างประเทศ

องค์การร่วมมือทางเศรษฐกิจและพัฒนการศึกษา² ได้ศึกษาหาความเสมอภาคทางการศึกษาและกล่าวถึงผลการวิจัยสถานภาพทางการศึกษาของประเทศสมาชิก 19 ประเทศ ซึ่งกระจายอยู่ในทวีปอเมริกาเหนือ ยุโรป เอเชีย ซึ่งมีทั้งประเทศขนาดใหญ่ พบว่า ลักษณะของสังคมที่ต่างกันจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง นักเรียนที่มาจากชนชั้นยากจนเข้าเรียนด้วยความซัดสน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และมีอัตราออกกลางคันสูง นอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะของสังคมมีความสัมพันธ์กับโอกาสที่จะได้ศึกษาในระดับสูงอีกด้วย มีงานวิจัยที่สนับสนุนความ

¹ จงกลณี ชูติมาเทวินทร์, "ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่ไม่ใช่ทางค่านสติปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์," หน้า 81.

² OECD, Equal Educational Opportunity 1 (Center of Educational Research and Innovation, 1971), p. 13.

คิดกันว่า เช่น เฮเลน อบาดซี (Helen Abadzi)¹ ได้ศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชาวต่างชาติ จำนวน 70 คน ที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยอลาบามา ปี ค.ศ. 1974 - 1975 พบว่า ภูมิสำเนาหรือภูมิภาคที่อยู่อาศัยต่างก็มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนของนักศึกษา

นอกจากนี้ วิลเลียม เอช ซีเวลล์ และ วิมอล ชาห์ (William H. Sewell and Vimal Shah)² ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาของพ่อแม่กับความมุ่งหวังที่จะศึกษาต่อชั้นสูงต่อไป และกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการศึกษาพบว่า

1. การศึกษาของพ่อแม่และแม่ให้ผลต่อความมุ่งหวังที่จะศึกษาชั้นสูงต่อไป และกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. พ่อแม่ได้รับการศึกษาระดับต่าง ๆ (สูง กลาง ต่ำ) จะมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับตัวแปรต่าง ๆ ไม่ว่าจะควบคุมระดับสติปัญญาไว้หรือไม่ก็ตาม
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาของพ่อแม่กับตัวแปรอื่น ๆ นั้น เป็นไปในทางบวก คือพ่อแม่ยิ่งได้รับการศึกษาสูงขึ้น ก็จะมีผลกระทบต่อตัวแปรอื่น ๆ ไม่ว่าจะควบคุมการศึกษาของคนใดคนหนึ่งไว้หรือควบคุมระดับสติปัญญา
4. ถ้าพ่อแม่มีการศึกษาต่างกัน เช่น พ่อมีการศึกษาต่ำ แม่มีการศึกษาปานกลาง หรือพ่อมีการศึกษาปานกลาง แม่มีการศึกษาต่ำ พ่อจะเป็นผู้มีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังที่จะศึกษาชั้นสูงต่อไปและต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และพ่อแม่ต่างระดับ สูง ต่ำ หรือระดับกลาง ระดับสูง ก็จะเป็นเช่นเดียวกับที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ในกรณีเหล่านี้จะพบในกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วน

¹ Helen Abadzi, "Evaluation of Foreign Students Admission Procedure used at the University of Alabama," Dissertation Abstracts International 36(June 1976):7754-A.

² William H. Sewell and Vimal Shah, "Parents' Education and Children's Educational Aspirations and Achievement," Journal of American Sociological Review 2(April 1968): 191-207.

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แม้จะเป็นผู้มีอิทธิพลมากกว่า และในทำนองเดียวกันถ้าพ่อแม่มีระดับการศึกษาสูงทั้งคู่ก็จะยังมีอิทธิพลต่อความมุ่งมั่น และต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากยิ่งขึ้น

ในปี ค.ศ. 1975 มีงานวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของประเทศกำลังพัฒนา¹ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนโรงเรียนมัธยม 23 ประเทศ ทั้งในยุโรป อเมริกา เอเชีย และประเทศไทย โดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาวิทยาศาสตร์เป็นตัวแปรตาม ส่วนตัวแปรอิสระมีประมาณ 500 ตัว ซึ่งเกี่ยวกับภูมิหลังทางบ้านเกี่ยวกับนักเรียนทั้งอดีตและปัจจุบัน เกี่ยวกับครูและการสอนของครู การบริหาร รวมทั้งความคาดหวัง หักคนคติ และความสนใจของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมทางบ้าน อันได้แก่ อาชีพบิดา การศึกษาของบิดา มารดา การใช้จ่ายนุกรม และขนาดของครอบครัว เป็นตัวแปรสำคัญสูงสุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยในประเทศญี่ปุ่น² ซึ่งศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนอายุ 13 - 18 ปี จำนวน 80 คน ตัวแปรตามได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ภาษาอาหรับ ภาษาฝรั่งเศส และวิชาเลขคณิต ส่วนตัวแปรอิสระ มี 130 ตัวแปร ซึ่งในจำนวนนี้มีตัวแปรทางค่านิยมธุรกิจ สภาพทางสังคมของครอบครัวรวมอยู่ด้วย ผลการวิจัยพบว่า สภาพทางเศรษฐกิจและสภาพทางสังคมของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกวิชา ปรากฏว่า ผลการศึกษานี้สนับสนุนผลการวิจัยของ โรเบิร์ต เจ ไคสลิง (Robert J. Keisling)³

¹ L. Alexander and J. Simmons, "The Determinants of School Achievement...", : 56 - 58.

² Ibid. pp. 26 - 30.

³ Robert J. Keisling, Multivariate Analysis of School and Education Policy. Santa Monica, California Rand Corporation, 1971, p. 643.

ที่ไต่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็นภูมิลำเนาส่วนตัวและครอบครัวกับคุณลักษณะเกี่ยวกับโรงเรียน พบว่า สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพทางสังคมของครอบครัว และชุมชนของนักเรียน มีความสัมพันธ์สูงกับผลสำเร็จทางการศึกษาและสูงกว่าตัวแปรทางบ้านโรงเรียน เช่นเกี่ยวกับการวิจัยของ รัสเซลด์ แอล อคัมส์ และ บีแมน เอน ฟิลลิปส์ (Russell L. Adams and Beeman N. Phillips)¹ ที่ไต่ศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคมของครอบครัวลำดับที่การเกิด พบว่า ลำดับที่การเกิดต่างกันของกลุ่มนักเรียนที่มีสภาพเศรษฐกิจ สังคม เชื้อชาติต่างกันจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน กล่าวคือ ลูกคนแรกจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าคนอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แต่จากการศึกษาของ แฟรงก์ เฮซ แฟร์เลย์ (Frank H. Farley)² พบว่า สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนระหว่างลูกคนแรกและคนอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ในปี ค.ศ. 1984 วิลตัน อัลเบิร์ต บาร์แฮม (Wilton Albert Barham)³ ไต่ศึกษาวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอันเป็นผลมาจากองค์ประกอบด้านจิตวิทยา สถานภาพทางเศรษฐกิจ - สังคม และสถานภาพทางครอบครัวโดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ในวิทยาลัยครู 7 แห่งในจาไมกา จำนวน 400 คน ตัวแปรอิสระที่ศึกษาค้นองค์ประกอบทางจิตวิทยา ได้แก่ ความวิตกกังวล แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความคาดหวัง ตัวแปรตามเศรษฐกิจ - สังคม ได้แก่ การ

¹ Russell L. Adams and Beeman N. Phillips, "Motivational and Achievement Differences among Children of Various Ordinal Birth Position," Child Development 43 (March 1972): 155 - 164.

² Frank H. Farley, "Birth Order, Achievement Motivation and Academic Attainment," British Journal of Educational Psychology 37(June 1967): 256.

³ Wilton Albert Barham, "Some Psychological Socieconomic and Demographic Determinants of Academic Achievement among Students in Jamaigan Teachers Colleges," Dissertation Abstracts International 45(August 1984): 455 - A.

ศึกษาของบิคา-มารคา และการศึกษาก่อนการศึกษาในระดับวิทยาลัย สำหรับตัวแปร
 ด้านสถานภาพทางครอบครัวที่ศึกษา ได้แก่ ขนาดของครอบครัว อายุ และสถานภาพ
 ทางการสมรส ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ผลในวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์
 และวิทยาศาสตร์ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนระดับ
 วิทยาลัย แรงจูงใจ ความคาดหวัง และขนาดของครอบครัว มีความสัมพันธ์โดยตรงกับ
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่พบว่าสถานภาพทางการสมรสมีความ
 สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่อย่างใด

จากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านสถานภาพทางสังคม
 ของครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าว ชี้ให้
 เห็นว่า ตัวแปรในองค์ประกอบด้านสถานภาพทางสังคมของครอบครัว เช่น ระดับ
 การศึกษาของบิดามารดา จำนวนพี่น้อง ลำดับที่เกิด ขนาดของครอบครัว ลักษณะที่อยู่
 อาศัย ภูมิสำเนาเดิม เป็นต้น ตัวแปรบางตัวมีความสัมพันธ์และบางตัวก็ไม่มีความสัมพันธ์
 กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นักศึกษา แต่อย่างไรก็ตามตัวแปรเหล่านี้นับได้ว่า
 เป็นตัวแปรพื้นฐานสำคัญที่ควรศึกษา

3.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายในสถานับการศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายในสถานับการศึกษา
 กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้มีผู้ทำการศึกษาไว้น้อยมาก
 และมักจะศึกษาสภาพแวดล้อมเพียงบางด้านเท่านั้น ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 เช่น สภาพแวดล้อมด้านความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน หรือด้านการจัดกิจกรรม เป็นต้น
 ผลงานการวิจัยดังกล่าวที่ผู้วิจัยได้รวบรวม กล่าวสรุปได้ดังนี้

นัยนา อ่างสันติกุล¹ ได้ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยไทย โดยใช้แบบสำรวจปลายมิกซึ่งประกอบด้วยข้อรายการเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย จำนวน 88 ข้อ กับกลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4, 5 และ 6 ปี ที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร 5 แห่ง ผลการศึกษาส่วนหนึ่งพบว่า องค์ประกอบสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางวิชาการของนิสิตนักศึกษา คือ บรรยากาศในการเรียน พฤติกรรมของอาจารย์ที่เกี่ยวกับการสอน การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร สิ่งอำนวยความสะดวก บรรยากาศการบริหาร และวินัยนิสิตนักศึกษา กีฬาและสันทนาการ มุคสิกภาพเพื่อนสนิท และบริการทางวิชาการ

เคื่อนจิตต์ จิตต์อารี² ศึกษาเรื่องการคบเพื่อนของนิสิตหญิงมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า นิสิตหญิงส่วนใหญ่นิยมคบเพื่อนที่มีลักษณะ 5 ลักษณะเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ เพื่อนที่มีความประพฤติกดี เพื่อนที่ให้ความช่วยเหลือดี เพื่อนที่มีความสนใจตรงกัน เพื่อนที่เรียนดี และเพื่อนที่มีฐานะดี ผลการวิจัยยังปรากฏอีกว่า นิสิตหญิงประสบปัญหาที่เกิดจากการคบเพื่อนเพศเดียวกัน มากกว่าปัญหาที่เกิดจากการคบเพื่อนต่างเพศ นอกจากนี้ยังพบว่า ในเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศของนักศึกษานี้ มีผลส่งเสริมทางด้านการเรียนแก่นักศึกษาด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ

¹ นัยนา อ่างสันติกุล, "การวิเคราะห์องค์ประกอบสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 17.

² เคื่อนจิตต์ จิตต์อารี, "การคบเพื่อนของนิสิตหญิงมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร" (ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522), หน้า 72.

ผลการวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู¹ ที่ปรากฏว่าความคืบหน้าของนักศึกษาฝึกหัดครูในส่วนที่เป็นผลดีของการศึกษาแบบสหศึกษา คือ ทำให้เกิดการแข่งขันในทางการเรียนและการทำงาน ทำให้ผลการเรียนดีขึ้นและทำให้เกิดความพยายามในการเรียน การทำงาน

ในปี พ.ศ. 2527 รัตนา ควงแก้ว² ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญา สภาพแวดล้อมทางปัญญาและฐานะทางสังคมมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2526 จำนวน 314 คน ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มเพื่อนหรือฐานะทางสังคมมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อศึกษากับกลุ่มตัวอย่างทั้งที่รวมทุกสาขาวิชาและเมื่อแยกสาขาวิชา แต่สำหรับเชาวน์ปัญญา พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

¹ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, "รายงานการวิจัยเรื่องสอบถามนักเรียนฝึกหัดครูเกี่ยวกับสหศึกษา," (2506), หน้า 37. (อัคราเนนา)

² รัตนา ควงแก้ว, "สหสัมพันธ์ทัศนคติระหว่างเชาวน์ปัญญา สภาพแวดล้อมทางปัญญา และฐานะทางสังคมมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), บทคัดย่อ.

ส่วนผลงานวิจัยในต่างประเทศ เช่น แพร์กเกอร์ เอส มากาเร็ต (Praker S. Magaret)¹ ได้ทำการศึกษาความคาดหวังและการเข้าสังคมในสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยซิวาคิวส์ (Syracuse University) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ผลการศึกษาพบว่า ความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์ต่อสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาในทุกแขนงวิชา

ผลงานวิจัยอีกเรื่องหนึ่งซึ่ง วิลเลียม เอ็ม บอยด์ (William M. Boyd)² ได้นำเสนอพร้อมอภิปรายผลเกี่ยวกับการวัดผลสัมฤทธิ์และความก้าวหน้าทางวิชาการศึกษาในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (ค.ศ. 1970 - 1979) ของนักศึกษาดิวิค้ำ จำนวน 800 คน จากมหาวิทยาลัย 40 แห่ง ที่เปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี และมีนักศึกษาดิวิค้ำศึกษารวมอยู่ด้วยเป็นส่วนใหญ่ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ความเปลี่ยนแปลงของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เห็นได้ชัดเจนในช่วง 10 ปีนั้น วัดได้จากลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของวิทยาลัย ความเป็นอยู่ของนักศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม เป็นต้น ซึ่งตัวแปรเหล่านี้นับได้ว่ามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่า ความก้าวหน้าทางวิชาการศึกษานักศึกษาดิวิค้ำนั้น เกิดขึ้นในภูมิภาคตะวันตกของประเทศ และความก้าวหน้านั้นเกิดขึ้นในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

¹ Praker S. Magaret "Freshmen Expectation and Socialization in the College Environment," Dissertation Abstracts International 9(November 1975): 4434 - A.

² William M. Boyd, "The Forgotten Side of the Black Undergraduate: An Assessment of Academic Achievement and Aspirations during the 1970's," Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research, April 1979.

เมื่อพิจารณาจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้น จะพบว่า องค์ประกอบทางค่านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม อันได้แก่ องค์ประกอบค่านสถานภาพส่วนตัว องค์ประกอบค่านสถานภาพทางเศรษฐกิจ และองค์ประกอบค่านสถานภาพทางสังคม มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในลักษณะแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษาและระดับชั้นปี ตัวแปรในองค์ประกอบดังกล่าว ส่วนมากมักจะพบว่ามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น พื้นความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ตลอดจนสภาพสังคมภายในสถาบัน ส่วนที่พบว่ามีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ อายุ จำนวนพี่น้อง ขนาดของครอบครัว เป็นต้น ทั้งนี้พบว่า ในระดับอุดมศึกษา งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ส่วนระดับชั้นปีที่ 4 ยังมีการวิจัยน้อยมากทั้ง ๆ ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับนี้ เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสำเร็จทางการศึกษาและอนาคตของนักศึกษาได้อีกด้วย จึงน่าจะมีการศึกษาโดยใช้ตัวแปรในองค์ประกอบค่านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้เพราะว่าตัวแปรเหล่านี้ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่แตกต่างกันหลายอย่างในสังคมเรา ซึ่งมีแบบแผนแห่งการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ยังผลให้เกิดความแตกต่างในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาได้ อีกทั้งเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้นักศึกษาได้ใช้ความสามารถ และศักยภาพที่อยู่ในตัวนักศึกษาได้อย่างเต็มที่ เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด และมีโอกาสสำเร็จการศึกษาตามความมุ่งหวัง เป็นการช่วยลดความสูญเปล่าทางการศึกษาซึ่งจะเกิดประโยชน์แก่ประเทศไทยโดยรวม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย